

Sabiedrisko elektronisko plašsaziņas līdzekļu padome

Meistaru iela 10-502, Rīga, LV-1050, tālr. 27343432, e-pasts seplp@seplp.lv, www.seplp.lv

Rīgā, 11.06.2026.

Nr. 19/6-3

Atzinums par LSM redakcionālo politiku satura veidošanai par notikumiem Izraēlā

Sabiedrisko elektronisko plašsaziņas līdzekļu ombuds (turpmāk arī – ombuds) 2026. gada 13. maijā saņēma [...] (turpmāk – Iesniedzējs) 2026. gada 13. maija iesniegumu Nr. SEPL.13.05.2026 (turpmāk – Iesniegums), kurā pausts uzskats, ka VSIA “Latvijas Sabiedriskais medijs” (turpmāk – LSM), veidojot saturu par Izraēlu, demonstrē neobjektivitāti un tendenciozitāti, norādot arī uz to, ka šāda rīcība ir pretrunā ar Sabiedrisko elektronisko plašsaziņas līdzekļu un to pārvaldības likuma (turpmāk – SEPLPL) 3. panta ceturto daļu, kura noteic, ka sabiedriskie elektroniskie plašsaziņas līdzekļi nodrošina viedokļu daudzveidību un savā darbībā ievēro objektivitāti, pienācīgu precizitāti un neitralitāti. Iesniegumā lūgts izvērtēt, *vai LSM politika Izraēlu saistītu faktu atspoguļošanā un interpretācijā atbilst Latvijas Republikas normatīvajiem aktiem un žurnālistikas ētikas principiem, kā arī, vai tā ir lietderīga un pieņemama Latvijas ārējās un iekšējās politikas kontekstā.*

Iepazīstoties ar Iesniegumā minēto informāciju, ombuds pieņēma lēmumu veidot atzinumu par LSM redakcionālo politiku satura veidošanai par notikumiem Izraēlā. Par šo lēmumu Iesniedzējs tika informēts ar 2026. gada 14. maija elektroniskā pasta vēstuli.

Lai sagatavotu atzinumu, ombuds laika periodā no 2026. gada 14. maija līdz 11. jūnijam:

– iepazīnās ar Iesniegumu un tam pievienoto septiņu pielikumu saturu:

- 1) *Raksts_02-03_2026* [turpmāk – Pielikums 1];
- 2) *Raksts_15.10.2025* [turpmāk – Pielikums 2];
- 3) *Raksts_17_04_2026_Pamiers* [turpmāk – Pielikums 3];
- 4) *Raksts_2025_11_10* [turpmāk – Pielikums 4];

- 5) *Raksts_25_10_2025* [turpmāk – Pielikums 5];
  - 6) *Raksts_27_04_Eirovizija* [turpmāk – Pielikums 6];
  - 7) *Raksts_Kufija_2025_08_11* [turpmāk – Pielikums 7];
- iepazīnās ar LSM.lv sadaļā “Izraēla” laikā posmā no 2025. gada 1. oktobra līdz 2025. gada 31. oktobrim publicētajām satura vienībām (kopskaitā – 40 publikācijas);
  - iepazīnās ar LSM.lv sadaļā “Izraēla” laikā posmā no 2026. gada 1. janvāra līdz 2026. gada 12. maijam publicētajām satura vienībām (kopskaitā – 154 publikācijas).

Izvērtējot iesniegumu, Sabiedrisko elektronisko plašsaziņas līdzekļu ombuds Edmunds Apsalons

konstatē:

[1] Par Iesniegumā un tā pielikumos minēto.

Nemot vērā to, ka ombuda atzinumi ir publiski, jo anonimizētā veidā ir pieejami visai sabiedrībai, lai tādējādi veicinātu sabiedrības medijpratību, kā izpratni par to – ko, kā un kāpēc sabiedriskais medijs dara – ombuds šajā atzinuma daļā ir iekļāvis svarīgāko informāciju no Iesniegumā un tā pielikumos paustā, lai plašākai auditorijai sniegtu priekšstatu par Iesnieguma priekšmetu, Iesniegumā un tā pielikumos ietvertajiem apgalvojumiem un to pamatojumam sniegtajiem argumentiem. Zemāk ir izklāstītas Iesniedzēja pretenzijas attiecībā uz LSM redakcionālo politiku, veidojot saturu par un saistībā ar Izraēlu. Ombuds ir sistematizējis Iesniegumā un tā pielikumos izteiktās pretenzijas un apgalvojumus, sekojot Iesnieguma teksta struktūrai.

Iesnieguma ievadā tiek pausts uzskats, ka LSM *jau ilgāku laiku demonstrē neobjektivitāti un tendenciozitāti* [...] *atspoguļojot notikumus, kas tieši vai netieši saistīti ar konkrētu valsti – Izraēlu.* [visi izcēlumi citētajā Iesnieguma tekstā šeit un turpmāk mani – E.A.]

Šī uzskata apjomu Iesniedzējs turpmākajā rindkopā būtiski koriģē, norādot:

Svarīgi uzsvērt, ka runa nav par visiem materiāliem bez izņēmuma — daļa no tiem ir objektīvā un profesionālā. Tomēr kopējā kanāla virzība rada nopietnas bažas.

Iesnieguma turpinājumā Iesniedzējs vērš ombuda uzmanību uz Iesnieguma septiņos pielikumos norādītām LSM satura vienībām, kas publicētas 2025. gada oktobrī un novembrī, kā arī laikposmā no 2026. gada 1. janvāra līdz 2026. gada 21. aprīlim.

Pielikumā 1 Iesniedzējs ir norādījis LSM ziņu portālā “LSM.lv” (turpmāk – LSM.lv) 2026. gadā publicēto 20 satura vienību **virsrakstus**. Četri no tiem ir iekrāsoti sarkanā krāsā, kas ļauj ombudam pieņemt, ka tieši šie četri virsraksti demonstrē Pielikumā 1 sniegto Iesniedzēja vērtējumu LSM

*tipiskiem virsrakstiem, kuros **Izraēla tiek attēlota kā agresīvu un noziedzīgu darbību subjekts (uzbrūk, pārņem, nogalina), savukārt palestīnieši tiek attēloti kā pasīvi upuri (cieš, tiek nogalināti)*** [izcēlumi mani – E.A.]:

- 2026. gada 16. februāra publikācija **“Izraēla turpina palestīniešu apdzīvoto okupētā Rietumkrasta zemju pārņemšanu”**;

Skat. izmantojot zemāk norādīto tīmekļa vietnes saiti:

<https://www.lsm.lv/raksts/zinas/arzemes/16.02.2026-izraela-turpina-palestiniesu-apdzivoto-okupeta-rietumkrasta-zemju-parnemsanu.a634807/>.

- 2026. gada 12. februāra publikācija **“Grupējumos “Hamās” un “Islāma džihāds” pēc Izraēlas uzbrukumiem pieaug bažas par līderu drošību”**;

Skat. izmantojot zemāk norādīto tīmekļa vietnes saiti:

<https://www.lsm.lv/raksts/zinas/arzemes/12.02.2026-grupejumos-hamas-un-islama-dzhihads-pec-izraelas-uzbrukumiem-pieaug-bazas-par-lideru-drosibu.a634359/>.

- 2026. gada 31. janvāra publikācija **“Izraēlas uzbrukumā Gazai nogalināti vismaz 30 cilvēki”**;

Skat. izmantojot zemāk norādīto tīmekļa vietnes saiti:

<https://www.lsm.lv/raksts/zinas/arzemes/31.01.2026-izraelas-uzbrukuma-gazai-nogalinati-vismaz-30-cilveki.a632542/>.

- 2026. gada 20. janvāra publikācija **“Izraēla sākusi ANO Palestīniešu bēgļu lietu aģentūras mītnes nojaukšanu Jeruzalemē”**;

Skat. izmantojot zemāk norādīto tīmekļa vietnes saiti:

<https://www.lsm.lv/raksts/zinas/arzemes/20.01.2026-izraela-sakusi-ano-palestiniesu-beglu-lietu-agenturas-mitnes-nojauksanu-jeruzaleme.a630769/>.

Lai iegūtu plašāku priekšstatu par visu 2026. gada LSM publikāciju virsrakstiem, kas veltītas notikumiem Izraēlā un Tuvo Austrumu reģionā kopumā un kuru saturā Izraēla tiek pieminēta, ombuds iepazīnās ar laika posmā no 2026. gada 1. janvāra līdz Iesnieguma saņemšanas dienai – 2026. gada 13. maijam publicēto satura vienību (kopskaitā **146**) virsrakstiem. Būtiski piebilst, ka ar Izraēlas tematiku saistītās publikācijas kopš 2023. gada rudens ir kļuvušas par otru apjomīgāko (pēc Krievijas agresijas Ukrainā veltītajām LSM satura vienībām) ārvalstu notikumiem veltīto tēmu LSM saturā. Vidēji mēnesī ar Izraēlu saistītai tematikai tiek veltītas 30 līdz 40 LSM satura vienības (sižeti, raksti, raidījumi), līdz ar to Iesniedzēja problematizētie četru saturu vienību virsraksti četru mēnešu laikā veido ne vairāk par pieciem procentiem no kopējā publikāciju skaita,

bet precīzāk sakot – no publikāciju virsrakstu skaita¹.

Pielikumā 2 Iesniedzējs vērš uzmanību uz 2025. gada 15. oktobra publikāciju LSM.lv “**Gan atbrīvotie palestīnieši, gan izraēliešu ķīlnieki stāsta par nebrīvē piedzīvoto vardarbību, spīdzināšanu un badu**”.

Skat. izmantojot zemāk norādīto tīmekļa vietnes saiti:

<https://www.lsm.lv/raksts/zinas/arzemes/15.10.2025-gan-atbrivotie-palestiniesi-gan-izraeliesu-kilnieki-stasta-par-nebrive-piedzivoto-vardarbibu-spidzinasanu-un-badu.a618491/>.

Pielikumā 2 izteiktie Iesniedzēja iebildumi attiecas uz šīs publikācijas saturu, kurā, Iesniedzēja vērtējumā, *apzināti vai neapzināti tiek pielīdzināti izraēliešu ķīlnieki, kuri tika nolaupīti 2023. gada 7. oktobra uzbrukuma laikā, un noziedznieki, kas tiesas ceļā notiesāti par noziegumiem pret Izraēlas civiliedzīvotājiem; tiek noklusēti būtiski fakti, bet uzsvērti maznozīmīgi.*

Attiecībā uz LSM redakcionālās politikas izvērtējumu relevants ir šāds Pielikumā 2 izteiktais Iesniedzēja vērtējums:

Raksta kopējais tonis, neskatoties uz šķietamu objektivitāti, ir acīmredzami pretizraēlisks.

Pielikumā 3 Iesniedzējs vērš uzmanību uz 2026. gada 17. aprīļa publikāciju LSM.lv “**Libānas armija: Izraēla vairākkārt pārkāpusi pusnaktī oficiāli ieviesto pamieru**”.

Skat. izmantojot zemāk norādīto tīmekļa vietnes saiti:

<https://www.lsm.lv/raksts/zinas/arzemes/17.04.2026-libanas-armija-izraela-vairakkart-parkapusi-pusnakti-oficiali-ieviesto-pamieru.a643345/>.

Arī Pielikumā 3 izteiktie Iesniedzēja iebildumi attiecas uz publikācijas saturu, kurā, Iesniedzēja uzmanību ir piesaistījusi *materiāla pasniegšanas struktūra, būtisku izpratnei svarīgu faktu noklusēšana (puspatiesība), nevienlīdzīga (praktiski neesoša) vienas konflikta puses pozīcijas atspoguļošana.*

Pielikumā 3 tiek analizēts arī publikācijas virsraksts, norādot, ka virsrakstā ir izcelta tikai vienas puses (Libānas) pozīcija, bez otras puses (Izraēlas) komentāra. Iesniedzējs uzskata, ka *tas jau sākotnēji rada lasītājā noteiktu (antiizraēlisku) noskaņojumu.*

Tādējādi Iesniedzējs publikācijā saskata *tendenciozītāti materiāla pasniegšanā; būtisku faktu*

---

¹ Lai arī ombuds nav veicis pilnīgu LSM satura vienību statistikas apkopojumu, tomēr minēto vērtējumu apstiprina tā satura vienību statistika, kuru ombuds veica 2025. gada jūlijā, gatavojot 2025. gada 22. jūlija atzinumu Nr. 23/6-3 “Par LSM žurnālista došanos Izraēlas vēstniecības organizētā vizītē uz Izraēlu un tās ietekmi uz objektīvu informācijas atspoguļojumu”. Toreiz dati liecināja, ka kopš 2023. gada 7. oktobra LSM ir publicējis 840 satura vienības, kas veltītas Izraēlas un palestīniešu konfliktam, tādējādi 20 mēnešu periodā var konstatēt, ka vidēji mēnesī ir publicētas 42 satura vienības šīs tēmas ietvaros.

noklusēšanu; neobjektivitāti, kas izpaužas kā pilnīgs “otrās puses” – Izraēlas – pozīcijas trūkums.

Lai arī šāds vērtējums attiecas vien uz konkrēto publikāciju, LSM redakcionālās politikas izvērtējumam relevanti ir Iesniedzēja secinājumi:

*Diemžēl šādas problēmas nav raksturīgas **tikai šim** konkrētajam materiālam.*

Pielikums 4 ir veltīts 2025. gada 11. oktobrī LSM.lv publicētajai Latvijas Radio ārzemju ziņu žurnālista Rustama Šukurova intervijai ar Luaiji aš Šarifu “**Arābu izcelsmes miera aktīvistu: Radikāli nedrīkst būt daļa no Tuvo Austrumu nākotnes**”.

Skat. izmantojot zemāk norādīto tīmekļa vietnes saiti:

<https://www.lsm.lv/raksts/zinas/arzemes/11.10.2025-arabu-izcelsmes-miera-aktivists-radikali-nedrikst-but-dala-no-tuvo-austrumu-nakotnes.a617960/>.

Attiecībā uz šīs publikācijas saturu Iesniedzējs sniedz šādus vērtējumus:

- *autors Rustams Šukurovs ar saviem jautājumiem **mērķtiecīgi** centās **reducēt** islāma radikālisma problēmu uz “Izraēlas-Palestīnas” konfliktu;*
- *pastāvīgi lietoja terminu “**okupācija**”, kas Gazas gadījumā pilnībā neatbilst patiesībai, jo jau 2005. gadā Izraēla vienpusējās atdalīšanās ietvaros pilnībā izveda savus bruņotos spēkus no Gazas un likvidēja visas ebreju apmetnes;*
- *intervijas autors, pieminot Hamas organizāciju, **mērķtiecīgi** izvairās no frāzes “**teroristiska organizācija**”, aizstājot ar vārdu “radikāli”. Pie tam autors **mēģina likt vienlīdzības zīmi** starp Hamas teroristiem, kuri 2023. gada 7. oktobrī veica neticamas nežēlības aktus, un kaut kādiem radikāliem Izraēlas politiķiem, kuru viedokli nav dominējušie Izraēlas politikā. **Tas ir pilnīgi nepieļaujami un neatbilst Latvijas ārpolitikai.***

LSM redakcionālās politikas izvērtējumam relevanti ir Iesniedzēja paustais uzskats:

*Fakts, ka galvenā redaktore A. Brauna deva priekšroku acīmredzami **tendenciozām pretizraēliskam** materiālam, nevis neitrālam, [..], dod pamatu uzskatīt, ka **pretizraēliskā ievirze** LSM darbībā nav nejauša, bet gan **sistēmiska**.*

Pielikums 5 ir veltīts 2025. gada 25. oktobrī LSM.lv publicētajam LTV ārzemju ziņu redaktorei Paulas Koškinas rakstam “**LSM no Rietumkrasta. Vienīgā alus meistare Tuvajos Austrumos brūvē un vada biznesu par spīti karam un okupācijai**”.

Skat. izmantojot zemāk norādīto tīmekļa vietnes saiti:

<https://www.lsm.lv/raksts/zinas/arzemes/25.10.2025-lsm-no-rietumkrasta-vieniga-alus-meistare-tuvajos-austrumos-bruve-un-vada-biznesu-par-spiti-karam-un-okupacijai.a619508/>.

Iesniedzējs uzskata, ka šai reportāžai no Izraēlas okupētā Rietumkrasta ir **acīmredzami reklāmiska ievirze** (ko pastiprina arī **produkta – alkoholiskā dzēriena – fotogrāfijas**), kas jau pati par sevi rada šaubas par tā objektivitāti.

Iesniedzēja vērtējumā šajā rakstā **atspoguļota tikai vienas puses pozīcija, attēlojot izraēliešus, kas dzīvo netālu no Rietumkrasta, kā pastāvīgus uzbrucējus un agresorus. Vienlaikus nekur netiek pieminēts, ka iedzīvotāji palestīniešu pusē regulāri izdara noziegumus pret izraēliešu dzīvību, veselību un īpašumu kaimiņu apmetnēs, kas savukārt izraisa atbildes reakciju no šo apmetņu iedzīvotāju puses.**

LSM redakcionālās politikas izvērtējumam relevants ir Iesniedzēja secinājums:

Rakstam ir izteikta pretizraēliska ievirze, un tas neatbilst likuma “Sabiedrisko elektronisko plašsaziņas līdzekļu un to pārvaldības likums” 3.4. panta prasībām, kur teikts: “Sabiedriskie elektroniskie plašsaziņas līdzekļi nodrošina viedokļu daudzveidību un savā darbībā ievēro objektivitāti, pienācīgu precizitāti un neitralitāti.”

Pielikums 6 ir veltīts 2026. gada 27. aprīļa publikācijai “**Krīze Eirovīzijā: vairākas valstis nepārraidīs dziesmu konkursu, Slovēnijā tā vietā rādīs palestīniešu filmas**”.

Skat. izmantojot zemāk norādīto tīmekļa vietnes saiti:

https://www.lsm.lv/raksts/zinas/arzemes/27.04.2026-krize-eirovizija-vairakas-valstis-neparraidis-dziesmu-konkursu-slovenija-ta-vieta-radis-palestiniesu-filmas.a644701/?utm_source=lsm&utm_medium=article-body&utm_campaign=admin.

Par šo publikāciju Iesniedzējs sniedz šādu komentāru, kas varētu būt relevants LSM redakcionālās politikas izvērtējumam:

*Lai gan LSM uzsver, ka tādas lietas kā Eirovīzija būtu jātur ārpus politikas, rakstos par šo starptautisku konkursu konsekvēti tiek parādīts politisks konteksts, kas turpina izcelt vienu un to pašu tendenci — **vēlmi uzsvērt emocionāli negatīvo fonu saistībā ar Izraēlas dalību.***

*Zīmīgi, ka saite uz šo materiālu parādās uzreiz pie virsraksta arī citā rakstā (<https://www.lsm.lv/raksts/kultura/izklaide/29.04.2026-izraelas-dziesma-eirovizija-balade-par-toksisku-milestibu.a645116/>), kurā aprakstīta Izraēlas dalībnieka dziesma. Tādējādi **Latvijas auditorija jau tiek noskaņota negatīvi uztvert Izraēlas dalībnieku.***

Kuriozā veidā šo publikāciju ombuds jau izvērtēja 2026. gada 21. maija atzinumā Nr.15/6-3 “Par 2026. gada Eirovīzijas dziesmu konkursa atainojumu LSM saturā” un minēto atzinumu ombuds veidoja saistībā ar iesniegumu, kurā LSM dalība 2026. gada Eirovīzijas dziesmu konkursā un tā

sagatavošanas un norises atainojumam veltītās publikācijas un tiešraides translācijas tika vērtētas kā *pro-izraēliskas* pozīcijas paušana².

Pielikums 7 ir veltīts LTV ārzemju ziņu redaktorei Paulas Koškinas 2025. gada 8. novembra rakstam LSM.lv “**Rietumkrastā darbojas pēdējā kūfiju ražotne: Tradicionālās galvassegas kļuvušas par pretošanās okupācijai simbolu**”.

Skat. izmantojot zemāk norādīto tīmekļa vietnes saiti:

<https://www.lsm.lv/raksts/zinas/arzemes/08.11.2025-rietumkrasta-darbojas-pedeja-kufiju-razotne-tradicionalas-galvassegas-klusus-par-pretošanas-okupacijai-simbolu.a621373/>.

Iesniedzējs uzskata, ka raksta virsrakstā *jau sākotnēji lasītāju/skatītāju apziņā rada Izraēlas tēlu kā “kolonizatoru” un “okupantu” (tātad, uzreiz tiek uzspiests noteikts **Izraēla negatīvs tēls**)*.

Iesniedzējs vērš uzmanību, ka rakstā, runājot par Izraēlas okupēto Rietumkrastu *nevienu vietā rakstā netiek pieminēts starptautiski atzītais termins “Palestīnas autonomija”, tiek lietots tikai un vienīgi apzīmējums “okupētais Rietumkrasts”, kas turpina radīt Izraēlas tēlu kā “kolonizatoru” un “okupantu”, savukārt Rietumkrasta iedzīvotājus – kā cīnītājus pret okupāciju*.

Tomēr galvenie Iesniedzēja iebildumi ir par publikācijas centrālo tēmu – arābu pasaulē tradicionālo galvassegu *kūfiju* (arī *kufija, kefija, gutra, šemags* vai Iesniedzēja piedāvājumā – *arafatka*), kas šajā publikācijā ir pieteikta kā *politisks simbols – palestīniešu pašnoteikšanās tiesībām un par pretošanos Izraēlas okupācijai*. Iesniedzējs uzskata, ka ar šādu šīs galvassegas raksturojumu raksta autore *apzināti vai neapzināti – slavē teroristus*. Iesniedzējs informē, ka valstis, kurās *kūfijas* visbiežāk tiek iegādātas (Lielbritānija, ASV, Francija, Spānija un Itālija) ir tās valstis, *kur diemžēl šobrīd antisemitiskie noskaņojumi ir īpaši spēcīgi*. Un kā iemeslus tam nosauc (1) *ilgstoša multikulturālisma ideju popularizēšanas rezultātā sabiedrībā dziļi iesakņojušās islāmisma idejas*, un (2) *kreisā marksisma ideoloģijas uzspiešana, kurā Izraēla tiek attēlota kā “agresors”, “kolonizators”*.

Tādējādi Iesniedzēja vērtējumā publikācija par tradicionālo galvassegu – *kūfiju* – veicina **antisemitisku naratīvu Latvijā**.

Pielikuma 7 tekstā LSM redakcionālās politikas izvērtējumam relevanti ir šādi Iesniedzēja secinājumi, kurus vienlaicīgi var uzskatīt arī par visos septiņos pielikumos izteiktā apkopojumu:

– *Kā zināms, terorisma pasniegšana kā pieļaujama pretestības un politiskās cīņas līdzekli medijos jau noveda pie radikālu un ekstrēmistisku organizāciju rašanās; skaļi politiski atentāti*

² Skat. izmantojot tīmekļa vietnes saiti: <https://www.seplp.lv/lv/2026-gada-21-maija-atzinums-nr156-3>.

*un slepkavības, kas pēdējos gados notikušas ASV un citās valstīs, ir acīmredzams piemērs. Spilgts piemērs ir Lielbritānijas skumjā pieredze, kad **atzītais mediju līderis BBC faktiski uzsāka informatīvu karu pret Izraēlu**, kas būtiski (protams, kopā ar citiem faktoriem) ietekmēja sabiedrisko domu un **netieši noveda pie tragēdijas**, kas notika šā gada rudenī [ombuds pieņem, ka domāts ir pagājušā gada rudens – E.A.] – **teroristam uzbrūkot sinagogai Mančestrā, gāja bojā cilvēki. Diemžēl arī Latvijā šobrīd novērojamas negatīvas tendences, kas saistītas ar pieaugošu antisemitisma līmeni; apzināti vai ne, bet arī LSM zināmā mērā veicina šo tendenču attīstību. Diemžēl.***

- [..] ir pietiekami daudz faktu, kas apstiprina, ka, diemžēl, arī Latvijā pieaug **pretizraēlas un antisemitisku noskaņojumu intensitāte**. Tas notiek galvenokārt tādēļ, ka to kultivē noteikti sabiedriski politiskie spēki. Jāsecina, ka **aktīvu lomu šajos procesos diemžēl spēlē arī LSM**.
- Tādējādi – apzināti vai neapzināti – **LSM kultivē antisemitisku naratīvu un darbojas konkrētas politiskās partijas interesēs** [Iesniedzējs nekonkretizē, kura politiskā partija šeit ir domāta – E.A.]. Mūsaprāt, tas ir kategoriski nepieņemami medijam, kas sevi pozicionē kā sabiedriskais medijs, turklāt finansēts no nodokļu maksātāju līdzekļiem. Jo īpaši – tik nozīmīgā laikā kā gaidāmās Saeimas vēlēšanas.
- Līdz ar to šo materiālu [Pielikumā 7 analizēto publikāciju – E.A.] var uzskatīt par **tendenciozu, neobjektīvu un veicinošu pretizraēlas naratīvu**. Ņemot vērā milzīgo antisemitisma vilni pasaulē, **publicētais materiāls veicina arī antisemitisku naratīvu Latvijā**.

Pēc septiņos Iesnieguma pielikumos izklāstītās informācijas apkopojuma, atgriežoties pie Iesnieguma teksta, ir jākonstatē, ka LSM redakcionālās politikas izvērtējumam ir jāņem vērā papildu Iesniegumā izteiktie apgalvojumi:

- 1) [Izraēlai] veltītā satura galvenais trūkums nav faktu sagrozīšana, bet gan **puspatiesību izmantošana un mēģinājums pielīdzināt Izraēlu teroristiskai organizācijai** [“Hamās” – E.A.], kas izraisīja šo karu un apzināti rīkojās tā, lai upuru skaits — gan Izraēlā, gan Gazas joslā — būtu pēc iespējas lielāks;
- 2) LSM publicēto materiālu **kopējais tonis**, kas attiecas uz situācijas atspoguļojumu Izraēlā un ārpus tā, bet saistīta ar Izraēlu, **veicina Latvijas sabiedrībā negatīvu attieksmi ne tikai pret Izraēlu, bet arī pret Latvijas ebreju diasporu, jo sabiedrībai ir tendence identificēt Izraēlu ar ebrejiem;**
- 3) LSM lielā mērā seko minēto mediju [ar tiem domājot iesnieguma teksta iepriekšējā rindkopā

Iesniedzēja sniegto raksturojumu: *kreisi liberālo mediju visā pasaulē izplatītie naratīvi par “Izraēlas agresiju”, “okupāciju” un tamlīdzīgie veicina naidīgumu pret ebrejiem to mediju auditorijas vidū, un bieži noved pie traģiskām sekām — izraisa naida motivētas ebreju slepkavības, ar ebreju sabiedrisko dzīvi saistītu objektu ļaunprātīgu dedzināšanu un pogromus, kura pamatā ir naidis un vēlme atriebties par “Izraēlas noziegumiem”]* piemēram, *veidojot un pastiprinot negatīvu Izraēlas tēlu savu lasītāju auditorijā. [...] rīcībā ir informācija un pierādījumi par antisemītisku izpausmju pieaugumu, tostarp arī Latvijā, un, [...] ieskatā, arī LSM publiskotais saturs zināmā mērā veicina šo procesu.*

- 4) Nesagrozot faktus pēc būtības, lielākā daļa materiālu tiek veidoti pēc šādas struktūras: *Izraēla jau uzreiz (virsrakstā/apakšvirsrakstā, ievadā) tiek nostādīta subjekta pozīcijā, kas saistīta ar negatīvu (bads, katastrofa, genocīds, liels upuru skaits) – tātad notiek freimings³ caur gramatisko konstrukciju. Rezultātā lasītājs jau no pirmajām rindām saņem emocionāli piesātinātu ainu; konteksts (cēloņi, uzbrukumi, HAMĀS, terora akti) – ja tas vispār parādās – tiek minēts daudz vēlāk, kad noteikts fons jau ir izveidots.*
- 5) Rakstos *gandrīz vienmēr trūkst “otrās puses” – Izraēlas – pozīcijas, vai arī tā ir nesamērīgi maz pārstāvēta salīdzinājumā ar Izraēlas pretinieku viedokli.*
- 6) *Netiek skaidri un pārskatāmi atspoguļota cēloņsakarība starp teroristiskajām darbībām, kas vērstas pret Izraēlas iedzīvotājiem, un Izraēlas atbildes rīcību.*
- 7) *Attiecībā uz Izraēlas darbībām tiek lietota noteikta, ekspresīvi iekrāsota leksika: “uzbrukumi”, “operācijas”, “militārā darbība”, “radīts katastrofāls bads”, “humānā krīze”, “civiliedzīvotāji cieš”. Tajā pašā laikā analogiska leksika praktiski nekad netiek piemērota teroristiskās HAMĀS uzbrukumiem, draudiem un nolūkiem iznīcināt Izraēlu un citām naidīgām darbībām pret Izraēlu.*
- 8) *Visi raksti par Gazu un Palestīniešu pašpārvaldi [...] tiek pasniegti tikai pozitīvā gaismā [...].*

Visi citētie Iesniedzēja apgalvojumi tiek apkopoti Iesniegumu noslēdzošā secinājumā – *uzskatām par nepieņemamu, ka Latvijas sabiedriskie mediji rada informatīvu vidi, kas veicina antisemitisma attīstību Latvijā – kam seko lūgums izvērtēt, vai LSM politika Izraēlu saistītu faktu atspoguļošanā un interpretācijā atbilst Latvijas Republikas normatīvajiem aktiem un žurnālistikas*

---

³ Acīmredzot šeit ir domāts publikācijās aprakstīto notikumu, personu vai problēmu “ierāmējums” kā apraksta priekšmeta interpretācijas ietvara (fokusējumu kopas) izveide, ar kuras palīdzību tiek izcelti vieni aspekti, bet mazināts citu nozīmīgums, piemēram, ar virsraksta izvēles, avotu atlases, konteksta skaidrojuma, identificējošu un klasificējošu apzīmējumu palīdzību, nosakot to, kā auditorijai spriest par šo apraksta priekšmetu.

ētikas principiem, kā arī, vai tā ir lietderīga un pieņemama Latvijas ārējās un iekšējās politikas kontekstā.

[2] Par ombuda kompetenci.

Ņemot vērā SEPLPL 18. panta pirmajā daļā ombudam noteikto kompetenci pārraudzīt sabiedrisko elektronisko plašsaziņas līdzekļu sniegto pakalpojumu atbilstību SEPLPL 1. pantā noteiktajam mērķim un 3. pantā noteiktajiem sabiedrisko elektronisko plašsaziņas līdzekļu darbības pamatprincipiem, kas izvērsti LSM pašregulējošajos dokumentos – VSIA “Latvijas Sabiedriskais medijs” LSM Redakcionālajās vadlīnijās (turpmāk – LSM Redakcionālās vadlīnijas) un VSIA “Latvijas Sabiedriskais medijs” Rīcības un ētikas kodeksā (turpmāk - Rīcības un ētikas kodekss) – ombuda funkcijās ir pārraudzīt un sniegt savus atzinumus par to, vai LSM žurnālistikas vienību (raidījumu, sižetu, rakstu) saturā un to veidošanas laikā veiktās žurnālistiskās darbības un pieņemtie redakcionālie lēmumi atbilst profesionālās darbības principiem un profesionālās ētikas prasībām.

Ievērojot minēto, ombuda iespējās ir sniegt atzinumu par Iesnieguma pielikumos (no Pielikuma 2 līdz Pielikuma 7) norādīto satura vienību un to sagatavošanas procesā pieņemto lēmumu, kā arī Pielikumā 1 izcelto četru publikāciju virsrakstu atbilstību šādām LSM pašregulējošajām prasībām [visi izcēlumi citētajā LSM Redakcionālo vadlīniju tekstā mani – E.A.]:

- 1) LSM Redakcionālo vadlīniju 1.2. punktā “Sabiedrības intereses” noteiktajam:

LSM, veidojot saturu, ievēro un aizstāv cilvēka pamattiesības, demokrātiskos institūtus un morāles normas, ir pret jebkāda veida diskrimināciju.

LSM veicina viedokļu daudzveidību un rosina sabiedriski nozīmīgas diskusijas, lai palīdzētu cilvēkiem veidot savus uzskatus un pieņemt lēmumus.

*LSM ar īpašu uzmanību izturas pret mazaizsargātām un **viegli ievainojamām sabiedrības grupām**, lai ar savu darbību nenodarītu kaitējumu tām un veicinātu šo grupu pārstāvju drošības sajūtu.*

- 2) LSM Redakcionālo vadlīniju 1.4. punktā “LSM darbības profesionālie principi” noteiktajam LSM darbības profesionālajam principam **Precizitāte**:

*LSM sniedz pārbaudītu un iespējami precīzu informāciju, **nedrīkst apzināti maldināt auditoriju, sagrozīt vai izdomāt faktus**. Ja par kādas informācijas precizitāti ir šaubas, tas ir skaidri jānorāda..*

- 3) LSM Redakcionālo vadlīniju 1.4. punktā “LSM darbības profesionālie principi” noteiktajam

LSM darbības profesionālajam principam **Objektivitāte**:

LSM satura izklāstā balstās uz faktiem, izmanto informāciju, kas palīdz saprast kontekstu, un gādā, lai izskan tematam, žanram vai raidījuma formātam būtiskie argumenti un viedokļi.

Nav pieļaujama tendenciozitāte satura izklāstā, ziņu vai materiāla izkārtojumā, balsis intonācijā vai vārdu izvēlē.

- 4) LSM Redakcionālo vadlīniju 1.4. punktā “LSM darbības profesionālie principi” noteiktajam LSM darbības profesionālajam principam **Izvairšanās no stereotipizācijas**:

LSM izvairās no stereotipizācijas un neizvērtē notikumus, procesus un sabiedrības grupas, vadoties pēc iepriekšējiem priekšstatiem un aizspriedumiem. Nav pieļaujama kādas sabiedrības grupas diskriminācija.

Ir jāņem vērā, ka Iesniegumā ir izteikts lūgums izvērtēt **LSM** [redakcionālo] **politiku Izraēlu saistītu faktu atspoguļošanā**, kā arī jāņem vērā Iesniedzēja norādi, ka runa nav vienīgi par Iesnieguma pielikumos norādītajām satura vienībām, bet attiecas uz šādiem plašākiem apsvērumiem par LSM veidoto saturu kopumā [visi izcēlumi citētajā tekstā mani – E.A.]:

- *ilgāku laiku demonstrētu neobjektivitāti un tendenciozitāti;*
- *kopējā kanāla virzība rada nopietnas bažas;*
- *kopējais tonis, neskatoties uz šķietamu objektivitāti, ir acīmredzami pretizraēlisks;*
- *tiek dota priekšroka acīmredzami tendenciozam pretizraēliskam materiālam;*
- *pretizraēliskā ievirze LSM darbībā nav nejauša, bet gan sistēmiska;*
- *LSM zināmā mērā veicina šo [pieaugoša antisemitisma] tendenču attīstību;*
- *LSM kultivē antisemitisku naratīvu;*
- *veicina arī antisemitisku naratīvu Latvijā;*
- *veicina Latvijas sabiedrībā negatīvu attieksmi ne tikai pret Izraēlu, bet arī pret Latvijas ebreju diasporu;*
- *LSM publiskotais saturs zināmā mērā veicina šo [antisemitisku izpausmju pieaugumu Latvijā] procesu;*
- *Latvijas sabiedriskie mediji rada informatīvu vidi, kas veicina antisemitisma attīstību Latvijā.*

Tādējādi ombudam saistībā ar šiem Iesniedzēja izteiktajiem apgalvojumiem ir nepieciešams izvērtēt divas savstarpēji saistītas lietas:

1) LSM redakcionālās politikas iespējamo *pretizraēlismu un antisemītismu*;

Šim nolūkam ir jānosaka vai iespējamie *pretizraēliskie* un *antisemītiskie* uzstādījumi nav izteikti LSM darbību regulējošajos normatīvajos dokumentos – SEPLPL, LSM Redakcionālajās vadlīnijās, LSM vadlīnijās Izraēlas-palestīniešu konflikta atspoguļošanai “Latvijas sabiedrisko mediju Izraēlas un palestīniešu konflikta vārdnīca”⁴ un Latvijas sabiedrisko mediju kara un konfliktu žurnālistikas vadlīnijās⁵.

2) LSM kopējā satura iespējamo *pretizraēlismu un antisemītismu*;

Tas nozīmē, ka ir jāvērtē, vai un kādā veidā un cik lielā mērā *pretizraēliskas* un *antisemītiskas* tendences ir konstatējamas LSM veidoto televīzijas un radio programmu, kā arī ziņu portāla LSM.lv saturā un vēl arī tajā saturā, kuru LSM publisko dažādu sociālo tīklu daudzskaitlīgajos individuālajos profilos.

Lai iegūtu objektīvu, datus balstītu un verificējamu pārskatu par LSM saturu, būtu nepieciešams veikt kvalitatīvo kontentanalīzi šādā apjomā:

- a) visu to satura vienību analīze, kas bijušas veltītas Izraēlas tematikai laikposmā kopš 2023. gada 7. oktobra traģiskajiem notikumiem Izraēlā. Ombuds pieņem, ka šajos 32 mēnešos Izraēlas tematikai varētu būt veltītas aptuveni 1300 satura vienības (neskaitot publikācijas tiešsaistes sociālo tīklu individuālajos LSM profilos);
- b) lai noteiktu iespējamās izmaiņas LSM naratīvos saistībā ar informāciju par notikumiem Izraēlā, būtu nepieciešams veikt kontentanalīzi arī tām satura vienībām, kas ir tikušas publicētas LSM programmās un pakalpojumos pirms 2023. gada 7. oktobra traģēdijas, piemēram, viena gada garumā;
- c) lai veiktu salīdzinājumu LSM saturā konstatējamiem naratīviem ar tiem naratīviem, kas pastāv citos Latvijas plašsaziņas līdzekļos, būtu nepieciešams veikt līdzīgu kvalitatīvo kontentanalīzi iepriekšējos punktos norādītajā apjomā vairākos populārākajos Latvijas plašsaziņas līdzekļos (piemēram, SIA “All Media Latvia” programmu un pakalpojumu saturam, AS “Delfi” ziņu portāla “Delfi.lv” saturam);
- d) lai, savukārt, salīdzinātu, vai Latvijas plašsaziņas līdzekļos konstatētie naratīvi atšķiras no

---

⁴ Skat. izmantojot tīmekļa vietnes saiti:

https://latvijasradio.lsm.lv/public/assets/userfiles/Tuvo_Austrumu_vardnica_UL_22122024.pdf.

⁵ Skat. izmantojot tīmekļa vietnes saiti:

<https://latvijasradio.lsm.lv/public/assets/userfiles/Sabiedrisko%20mediju%20kara%20un%20konfliktu%20vadlinijas%202022.pdf>.

Eiropas sabiedriskajos medijos un komercmedijos lietotajiem naratīviem, izvēles veidā būtu nepieciešams analizēt vismaz dažu Eiropas sabiedrisko raidorganizāciju un komercmediju saturu, ņemot vērā, protams, šo naratīvu iespējamo atšķirību dažādo valstu starpā, un naratīvu atšķirības saistībā ar plašsaziņas līdzekļu atšķirīgo vērtīborientāciju, uz kuru Iesniedzējs norāda Pielikumā 7, informējot, ka *BBC [British Broadcasting Corporation – Apvienotās Karalistes sabiedriskā raidorganizācija]* faktiski *uzsāka informatīvu karu pret Izraēlu*, kā arī sniedzot Iesniegumā vērtējumu – *kreisi liberālo mediju visā pasaulē izplatītie naratīvi par “Izraēlas agresiju”, “okupāciju” un tamlīdzīgie veicina naidīgumu pret ebrejiem to mediju auditorijas vidū [..]*.

Diemžēl ir jākonstatē, ka šajos četros punktos izklāstītās izpētes veikšana nav ombuda iespējās, jo Latvijas sabiedrisko elektronisko plašsaziņas līdzekļu ombuda institūtu veido viens cilvēks, kurš atzinuma sagatavošanai noteiktajās 30 dienās šādu darba apjomu nevar paveikt. Ombuds vairākkārtēji ir aktualizējis jautājumu par pastāvošo pretrunu starp SEPLPL noteikto ombuda kompetenci pārraudzīt un sniegt atzinumus par sabiedrisko elektronisko plašsaziņas līdzekļu *programmu*⁶ un pakalpojumu atbilstību SEPLPL 1. pantā noteiktajam mērķim un 3. pantā noteiktajiem sabiedrisko elektronisko plašsaziņas līdzekļu darbības pamatprincipiem, sabiedrisko elektronisko plašsaziņas līdzekļu ētikas kodeksiem un redakcionālajām vadlīnijām, no vienas puses, un nepietiekošajiem resursiem šādas funkcijas izpildē⁷, no otras.

Tāpēc ombuda iespējās šajā atzinumā ir (1) sniegt savu vērtējumu LSM redakcionālajai politikai ciktāl tā ir izteikta LSM darbību regulējošajos normatīvajos dokumentos, kā arī (2) sniegt atzinumu par Iesnieguma pielikumos pieminēto LSM satura vienību atbilstību šīs daļas sākumā izteiktajām LSM pašregulējošajām prasībām. Jāņem vērā, ka secinājumi, pie kuriem ombuds nonāks saistībā ar šīm satura vienībām, nav vispārinoši attiecināmi uz LSM saturu kopumā, jo šāds atsevišķu gadījumu vispārīnājums nebūtu ar tam nepieciešamo loģisko noteiktību.

---

⁶ Termins *programma* SEPLPL tiek lietots, lai apzīmētu noteiktā secībā sakārtotu un ar noteiktu regularitāti apraidītu *raidījumu* (pārraižu) kopumu lineārajā televīzijas vai radio apraidē, kurai Nacionālā elektronisko plašsaziņas līdzekļu padome (NEPLP) ir izsniegusi apraides atļauju (piemēram, LSM televīzijas programma “LTV1”, LSM radio programma “LR1”).

⁷ Skat. “Latvijas sabiedrisko elektronisko plašsaziņas līdzekļu ombuda Edmunds Apsalons ziņojums par 2025. gadu” izmantojot tīmekļa vietnes saiti: <https://www.seplp.lv/lv/media/3602/download?attachment>.

Skat. “Latvijas sabiedrisko elektronisko plašsaziņas līdzekļu ombuda Edmunds Apsalons ziņojums par sabiedriskā pasūtījuma 2024. gada plāna izpildi” izmantojot tīmekļa vietnes saiti: <https://www.seplp.lv/lv/media/3569/download?attachment>.

Izvērtējot konstatēto, Sabiedrisko elektronisko plašsaziņas līdzekļu ombuds Edmunds Apsalons

secina:

[3] Par antisemītismu, judofobiju un pretizraēlismu.

Ja sākotnēji Iesnieguma ievadā un tā pielikumu tekstos izteiktās pretenzijas skar iespējamo LSM satura *pretizraēlismu*, tad Iesnieguma turpinājumā šīs pretenzijas pamazām tiek transformētas pārmetumos par LSM redakcionālās politikas iespējamo *antisemītismu*, kas radīja ombudam iespaidu, ka Iesniedzējs lieto abus šos jēdzienus kā sinonīmus, proti, veidojot identitāti starp to apjomiem. Ombuda vērtējumā abu jēdzienu apjomi ir ar lielu pārklāšanās potenciālu, tomēr tie nepārklājas pilnībā un arī neiekļaujas viens otra apjomā kā to daļa.

Jēdziens *pretizraēlisms* visplašākajā nozīmē izsaka nostāšanos opozīcijā Izraēlai jeb, precīzāk sakot, Izraēlas valsts pozīcijai noteiktos jautājumos, paužot kritisku attieksmi pret to. Ir jāņem vērā, ka kritiska attieksme vēl nenozīmē šīs attieksmes objekta (kritikas priekšmeta) pilnīgu noliegumu. Noliegums ir kritiskas attieksmes galēja izpausmes forma, bet kritika kā vērtējoša analīze ir iespējama arī konstruktīvās izpausmēs, kā norāde uz kritikas priekšmeta dažādu aspektu problemātiskumu, vai kā centieni rast pamatojumu šiem aspektiem, piemēram, analītiska kāda jautājuma izvērtēšana.

Pretizraēlisms kā kritiskas attieksmes raksturojums, šķietami, attiecas uz Izraēlas valsti, tomēr ir jāņem vērā, ka demokrātiskās sabiedrībās, pie kādām nenoliedzami ir pieskaitāma Izraēla, valsts nav politikas subjekts, kas realizētu savas īpašās intereses, bet gan sabiedrības pašorganizācijas forma, kuras uzdevums ir realizēt sabiedrības intereses. Šo uzdevumu pilda sabiedrības vēlētas vai sabiedrības vēlēto pārstāvju ieceltas amatpersonas jeb t.s. politiķi, pret kuru lēmumiem un rīcību demokrātiskās sabiedrībās tiek pieļauta kritiska attieksme kā vārda brīvības izpausme. Kritizēt kādas valsts politikas dalībnieku (politiķu) lēmumus (politiku) un rīcību, vai pat noliegt tos kā nepareizus un nepieņemamus, vēl nenozīmē pašas valsts un tās pastāvēšanas leģitimitātes apšaubīšanu, kas būtu uzskatāma par *pretizraēlisma* galēju, radikālu izpausmi. Demokrātiskās sabiedrībās sabiedrības pārstāvju (politiķu) realizētajai politikai nav iepriekš noteiktas imunitātes pret kritiku, tamdēļ valsts pārvaldes realizētās politikas kritika un pat tās noliegums starptautiskajā demokrātisko sabiedrību praksē netiek uzskatīti par nepieļaujamu (aizliegtu) žurnālistikas tēmu, šāda tēma pati par sevi nepārkāpj mediju profesionālās ētikas prasības. Šīs prasības var pārkāpt vienīgi (1) radikālas kritikas formas kā kritikas objekta, šajā gadījumā – Izraēlas valsts – leģitimitātes noliegums, vai (2) veids, kādā šī kritika tiek realizēta, piemēram, lietojot kritikā neētiskus argumentus un motīvus, pie kuriem, nenoliedzami, ir pieskaitāmi antisemītiski

argumenti un motīvi.

Visplašākajā nozīmē *antisemitismu* varētu skatīt kā rasistisku, stereotipos un aizspriedumos balstītu, naidīgu un diskriminējošu (nevienlīdzīgu) *attieksmes* (naida runa) vai *rīcības* (vardarbība, vajāšana) formu, kas vērsta pret ebrejiem kā reliģisku, etnisku vai kultūras grupu, tikai tāpēc, ka viņi pieder pie šīs grupas. Antisemitisma esences definīcija (*definitio essentialis*) līdz ar to būtu šāda: *antisemitisms ir naidīga attieksme un rīcība pret ebrejiem kā ebrejiem*.

Tādējādi, piemēram, ne katra kritiska attieksme pret kāda atsevišķu ebreju tautības vai jūdaismu praktizējošu personu, būtu vērtējama kā *antisemitisms*, bet gan tikai tā attieksme, kas tiek attaisnota ar kritizētās personas piederību ebreju tautībai vai ticībai.

Savukārt aizspriedumaini kritiska attieksme pret ebrejiem kopumā kā reliģisku, etnisku vai kultūras grupu būtu vērtējama kā *judofobija* – emocionāls un iracionāls (nepamatots) attieksmes spektrs, kurā saplūst izteikta *nepatika*, kā estētisks vērtējums ar *bailēm* kā emocionālu stāvokli. Judofobija ir uzskatāma par vienu specifisku *ksenofobijas* kā baiļu un nepatikas attieksmes pret “svešajiem” un “citādajiem” izpausmi. Estētiskam vērtējumam un emocionālajam stāvoklim ir nepieciešams kāds morāls attaisnojums, un *judofobijas* gadījumā par tādu visbiežāk kalpo *antisemitiski* argumenti.

Nemot vērā to, ka ombudam nav īpašas kompetences un profesionālas sagatavotības starpdisciplinārajā antisemitisma studiju jomā, un savus atzinumus ombuds veido no *neitrālas vidusmēra personas pozīcijām*⁸, tad, lai noskaidrotu aktuālo izpratni par antisemitisma fenomenu un šī jēdziena lietojuma tradīciju, ombuds vērsās pie publiskajā telpā atrodamajām antisemitisma definīcijām, taču konstatēja, ka nepastāv viena, vienota un vispārārstāta *antisemitisma* izpratne.

Nepastāvot vienotai izpratnei par definējamā priekšmeta būtību (esenci), parasti akadēmiskajā jomā tiek izmantotas t.s. *darba* jeb *operacionālās* definīcijas, kurās visbiežāk tiek norādīts uz definējamā priekšmeta piemēriem (*definitio per exempla*). Ombuds konstatēja vairākas plaši lietotas *antisemitisma* darba definīcijas, no kurām divas visizplatītākās ir vienotas izpratnē par definējamās parādības būtību, kas saskan ar ombuda iepriekš piedāvāto antisemitisma definējumu – *naiids vai diskriminējoša attieksme pret ebrejiem kā ebrejiem* – bet atšķiras savos uzskatos par to, kādas pazīmes praktiski ļauj secināt, ka konkrētais izpausmes gadījums (runa vai rīcība) pieder

---

⁸ Ar neitrāla vidusmēra personu saprotot hipotētisku vidusmēra personu (lasītājs, skatītājs u. tml.), kas ir saprātīga, neitrāla pret pusēm un samērā labi informēta, tāda vidusmēra persona, kas pieder sabiedrības grupai, kurai attiecīgā informācija paredzēta.

pie antisemitisma parādības kategorijas⁹:

1) **IHRA** (*International Holocaust Remembrance Alliance* [Starptautiskā Holokausta piemiņas alianse]) **juridiski nesaistošā darba definīcija**¹⁰ (turpmāk – IHRA definīcija);

Antisemitisms ir noteikts priekšstats [uztveres veids – E.A.] par ebrejiem, kas var izpausties kā naids pret ebrejiem. Antisemitisma retoriskās un fiziskās izpausmes ir vērstas pret ebreju vai neebreju personām un/vai to īpašumu, kā arī pret ebreju kopienas institūcijām un reliģiskajiem objektiem.

Ņemot vērā šādas definīcijas plašo tvērumu un to, ka antisemitisma parādība tajā tiek skaidrota kā perceptīvs (uztvere) un emocionāls (naids) fenomens, definīcijai ir pievienoti *ilustratīvi piemēri*, kas ļautu atpazīt šīs parādības izpausmes:¹¹ (citētajā tekstā izcelti šī atzinuma veidošanai būtiskie formulējumi):

- a. *aicināt, atbalstīt vai attaisnot ebreju nogalināšanu vai kaitēšanu viņiem radikālas ideoloģijas vai ekstrēma reliģijas skatījuma vārdā;*
- b. *izplatīt melīgus, dehumanizējošus, demonizējošus vai stereotipiskus apgalvojumus par ebrejiem kā tādām vai par ebreju kolektīvo varu — piemēram, īpaši, bet ne tikai, mītu par pasaules ebreju sazvērestību vai par to, ka ebreji kontrolē medijus, ekonomiku, valdību vai citas sabiedrības institūcijas;*
- c. *apsūdzēt ebrejus kā tautu par atbildību par reālu vai iedomātu pārkāpumu, ko izdarījusi atsevišķa ebreju persona vai grupa, vai pat par darbībām, ko izdarījuši ne-ebreji;*
- d. *noliegt faktu, apjomu, mehānismus (piemēram, gāzes kameras) vai nodomu ebreju tautas genocīdam, ko Otrā pasaules kara laikā veica nacionālsociālistiskā Vācija un tās atbalstītāji un līdzdalībnieki (Holokausts);*
- e. *apsūdzēt ebrejus kā tautu vai **Izraēlu kā valsti** Holokausta izgudrošanā vai pārspīlēšanā;*
- f. *apsūdzēt ebreju pilsoņus par to, ka viņi ir lojālāki **Izraēlai** vai iespējamām pasaules ebreju prioritātēm nekā savai valstij;*
- g. ***noliegt ebreju tautai pašnoteikšanās tiesības, piemēram, apgalvojot, ka Izraēlas valsts***

---

⁹ Ombuds ņēma vērā vēl vismaz trīs citas publiskajā vidē plaši lietotās antisemitisma definīcijas, taču neiekļāva tās savā atzinumā, jo ombuda atzinums nav akadēmisks apcerējums par antisemitisma būtību un izpausmēm, bet gan centieni sniegt vērtējumu LSM redakcionālajai politikai un LSM satura vienību atbilstībai tās darbību regulējošajiem normatīvajiem dokumentiem.

¹⁰ Skat. izmantojot tīmekļa vietnes saiti: <https://holocaustremembrance.com/resources/working-definition-antisemitism>.

¹¹ Skat. turpat.

pastāvēšana ir rasistisks projekts;

- h. *piemērot dubultstandartus, prasot no tās rīcību, kas netiek prasīta vai gaidīta no citām demokrātiskām nācijām [valstīm];*
- i. *izmantot klasiskajam antisemitismam raksturīgus simbolus un attēlus (piemēram, apgalvojumus, ka ebreji nogalinājuši Jēzu vai “asins apmelojumu”), lai raksturotu Izraēlu vai izraēliešus;*
- j. *salīdzināt mūsdienu Izraēlas politiku ar nacistu režīma politiku;*
- k. *uzskatīt ebrejus kolektīvi atbildīgus par Izraēlas valsts rīcību.*

Ir jākonstatē, ka sākot ar piekto ilustratīvo piemēru fokuss no ebrejiem kā reliģisku, etnisku vai kultūras grupu tiek novirzīts uz Izraēlas valsti, kas pieļauj interpretēt kritisku attieksmi pret Izraēlu kā potenciālu vai pat aktuālu antisemitisma izpausmi.

2) **JDA** (*Jerusalem Declaration on Antisemitism* [Jeruzalemes antisemitisma deklarācija]) **definīcija**¹²;

IHRA definīcijas pārmērīgi plašās interpretācijas iespējas noteica JDA nepieciešamību 2021. gadā veidot alternatīvu definīciju, kura definējamās parādības formulējumā arī ir vispārīga: *Antisemitisms ir diskriminācija, aizspriedumi, naidīgums vai vardarbība pret ebrejiem kā ebrejiem (vai pret ebreju institūcijām kā ebreju institūcijām)*. Tāpēc tai ir pievienotas vadlīnijas, kuru vispārīgajā (A) daļā ir uzsvērts antisemitisma **rasistiskais raksturs** un atkārtots tas, kas ir izteikts jau citētajos IHRA definīcijas skaidrojuma punktos a), b), c), d). Šī atzinuma veidošanai svarīgi ir citēt JDA definīcijas vadlīniju piemēru daļās (B un C) rakstīto, jo tas sniedz konkretizētus piemērus, kāda Izraēlai adresētā kritika ir, bet kāda – nav uzskatāma par antisemitisku (izcelti tie formulējumi, kas ir nozīmīgi šī atzinuma veidošana):

B. Izraēla un Palestīna: piemēri, kas pēc būtības var būt antisemitiski:

- a) *klasiskā antisemitisma simbolu, attēlu un negatīvo stereotipu piemērošana Izraēlas valstij;*
- b) *kolektīvās atbildības piedēvēšana ebrejiem par Izraēlas rīcībai vai ebreju uzskatīšana par Izraēlas “aģentiem” tikai viņu ebrejiskās piederības dēļ;*
- c) *prasība ebrejiem publiski nosodīt Izraēlu vai cionismu tikai tāpēc, ka viņi ir ebreji;*
- d) *pieņēmums, ka ebreji ārpus Izraēlas, tikai tāpēc, ka viņi ir ebreji, ir lojālāki Izraēlai nekā savai valstij;*

---

¹² Skat. izmantojot tīmekļa vietnes saiti: <https://jerusalemdeclaration.org/>.

- e) *ebreju tiesību noliegšana Izraēlas valstī pastāvēt un attīstīties kā ebreju tautai, kolektīvi un individuāli, saskaņā ar vienlīdzības principu.*

C. *Izraēla un Palestīna: piemēri, kas pēc būtības nav antisemitiski:*

- a) *atbalsts palestīniešu prasībai pēc taisnīguma un pilnām politiskajām, nacionālajām, pilsoniskajām un cilvēktiesībām, kā noteikts starptautiskajās tiesībās;*
- b) *cionisma kā nacionālisma formas kritika vai oponentēšana tam, vai diskutēšana par atšķirīgiem konstitucionālajiem risinājumiem ebrejiem un palestīniešiem teritorijā starp Jordānas upi un Vidusjūru. Nav antisemitiski atbalstīt risinājumus, kas nodrošina vienlīdzību visiem iedzīvotājiem “starp upi un jūru”, neatkarīgi no tā, vai tas ir divu valstu, divnacionālas valsts, vienotas demokrātiskas valsts vai federālas valsts formā;*
- c) *uz pierādījumiem balstīta Izraēlas valsts kritika. Tas ietver tās [Izraēlas] institūcijas, un pamatprincipus. Tas ietver arī tās [Izraēlas] politiku un praksi gan iekšzemē, gan ārvalstīs, to skaitā Izraēlas rīcību Rietumkrastā un Gazā. Vispārīgi skatot, tādi paši diskusiju standarti, kas tiek attiecināti uz citām valstīm un citiem konfliktiem par nacionālo pašnoteikšanos, ir piemērojami arī attiecībā uz Izraēlu un Palestīnu. Tādējādi, pat ja tas ir strīdīgi, tas nav tamdēļ antisemitiski salīdzināt Izraēlu ar citiem vēsturiskiem gadījumiem, tostarp ar kolonistu-koloniālismu vai aparteīdu;*
- d) *boikoti, investīciju atsaukšana un sankcijas ir parastas nevardarbīgas politiskās protesta formas, un tās pašas par sevi nav antisemitiskas;*
- e) *politiskai runai nav obligāti jābūt mērenai, proporcionālai, atturīgai vai racionālai, lai tā tiktu aizsargāta saskaņā ar Vispārējā cilvēktiesību deklarācijas 19. pantu vai Eiropas Cilvēktiesību konvencijas 10. pantu un citiem cilvēktiesību dokumentiem. Kritika, ko daži varētu uzskatīt par pārmērīgu vai strīdīgu, vai tādu, kas atspoguļo “dubultstandartu”, pati par sevi nav antisemitiska. Kopumā robeža starp antisemitisku un ne-antisemitisku runu atšķiras no robežas starp nesaprātīgu [nepārdomātu, neracionālu, nepamatotu] un saprātīgu [pārdomātu, racionālu, pamatotu] runu.*

Tādējādi ir jāsecina, ka abas definīcijas ir praktiski lietojamas, lai identificētu antisemitisma izpausmes. To galvenās atšķirības, kurām ir nozīme šī atzinuma veidošanai, ir šādas:

- IHRA definīcija ir piemērota kā antisemitisma praktiskas atpazīšanas instruments, bet JDA mērķis ir robežu starp antisemitisku retoriku un kritisku runu (t.sk. Izraēlas valsts kritikas) noteikšana vispārējās vārda brīvības kontekstā;

- IHRA pieeja interpretē *dubultstandartu piemērošanu* Izraēlas valstij kā **iespējama antisemitisma signālu**, bet JDA arī šādas *nevienlīdzīgas kritikas* izpaušmes automātiski vēl nediskvalificē kā antisemitismu, bet pieļauj to kā politiskās retorikas instrumentu, **ja vien šī kritika nebalstās stereotipiskos aizspriedumos**;
- IHRA definīcija nosaka Izraēlas kritizēšanu kā antisemitisku, **ja tajā tiek izmantoti klasiskie antisemitisma stereotipi**, kas demonizē Izraēlu, bet JDA definīcija pieļauj, ka asa Izraēlas kritika, pat izmantojot salīdzinājumus ar aparteīdu un koloniālismu, nav automātiski uzskatāma par antisemitismu, jo jāvērtē šis kritikas nodoms un konteksts.

Ņemot vērā abu definīciju sniegto skaidrojumu, ombuds secina, ka Izraēlas valsts politikas kritika pati par sevi (*per se*) vēl nav klasificējama kā *antisemitisms*, taču šī kritika **var kļūt** antisemitiska, ja tās argumentācija un motivācija balstās naidā pret ebrejiem vai izmanto antisemitiskus stereotipus. Tādējādi nošķiršanas kritērijs ir nevis tas, **par ko tiek runāts**, bet gan tas – **kā par to tiek runāts** – kāds ir runas kā rīcības mērķis, konteksts un ar kādiem argumentiem tiek pamatoti runā izteiktie apgalvojumi.

Līdz ar to, vērtējot LSM redakcionālas politikas un problematizēto LSM satura vienību iespējamo *antisemitismu*, ir jāvērtē, vai tajā izteiktie kritiskie vērtējumi ir vērsti nevis pret Izraēlas valsts politiku un valdības rīcību (kas būtu leģitīms kritiskās runas priekšmets), bet pret ebrejiem kā reliģisku, etnisku, kultūras grupu, balstoties naidīgos vispārinājumos un vēsturiskos stereotipos. Proti, vai kritiska *pretizraēliska* pozīcija nav ar *antisemitisku* pamatojumu, t.sk. ir jāizvērtē, vai kritisko Izraēlas valsts politikas un valdības rīcības vērtējumu konteksts un motīvs nav ebreju pašnoteikšanās un tiesību uz valsti Izraēlā noliegums, kā arī, vai Izraēlas valstij netiek izvirzītas tādas tikai tai piemērojamas, unikālas prasības, kas balstās aizspriedumos pret ebrejiem kā reliģisku, etnisku, kultūras grupu.

[4] Par LSM redakcionālās politikas iespējamo antisemitismu.

Pielikumā 4 Iesniedzējs sniedz vērtējumu, ka *pretizraēliskā ievirze LSM darbībā nav nejauša, bet gan sistēmiska*. Ombuds vērs uzmanību, ka sistēmiski pārkāpumi ir strukturāli (institucionāli) noteikti, un to cēlonis ir meklējams organizācijas (šajā gadījumā – LSM) kā sistēmas darbības principos. LSM darbības principi ir formulēti SEPLPL, bet izvērsti LSM Redakcionālajās vadlīnijās. Abu šo dokumentu apvienojums ir uzskatāms par LSM redakcionālās politikas normatīvo ietvaru.

Plašsaziņas līdzekļu redakcionālā politika ir principu, prasību, noteikumu un procedūru kopums,

kas nosaka to, kā medijā tiek pieņemti **redakcionāli lēmumi** par publicējamā satura izvēli, veidošanu, un tā kvalitātes kontroli.

LSM redakcionālās politikas normatīvo ietvaru veido SEPLPL, kura 2. pantā ir noteikts sabiedrisko elektronisko plašsaziņas līdzekļu vispārējais stratēģiskais mērķis:

Sabiedrisko elektronisko plašsaziņas līdzekļu vispārējais stratēģiskais mērķis ir stiprināt Latvijas demokrātisko iekārtu, vārda brīvību un Latvijas iedzīvotāju sajūtu, ka viņi ir piederīgi Latvijai, kopt latviešu valodu un nacionālo kultūru saskaņā ar Satversmi, šo likumu un citiem likumiem.

SEPLPL 3. pantā ir izteikti sabiedrisko elektronisko plašsaziņas līdzekļu darbības pamatprincipi. Šī panta pirmajā daļā ir noteikts, ka *sabiedriskie elektroniskie plašsaziņas līdzekļi ir brīvi no politiskas, ekonomiskas, atsevišķu interešu grupu un citādas iejaukšanās to darbībā*, bet otrā daļa – *valsts nodrošina sabiedrisko elektronisko plašsaziņas līdzekļu neatkarību* – izsaka valsts garantēto redakcionālo neatkarību.

SEPLPL 3. panta trešajā daļā nosaka, ka *sabiedriskie elektroniskie plašsaziņas līdzekļi savas programmas un pakalpojumus veido atbilstoši augstām ētikas un kvalitātes prasībām, nodrošinot žurnālistikas izcilību un ievērojot visaugstākos starptautiskos profesijas un kvalitātes standartus.*

SEPLP 3. panta ceturtajā daļā ir noteikts, ka *sabiedriskie elektroniskie plašsaziņas līdzekļi nodrošina viedokļu daudzveidību un savā darbībā ievēro objektivitāti, pienācīgu precizitāti un neitralitāti.*

Ir jāsecina, ka ne citētajā SEPLPL regulējumā, ne šajā likumā kopumā nav saskatāmas tādas prasības, kas pieļautu vai veicinātu LSM redakcionālajā politikā *antīsemītisku vai pretīzraēlisku* nostāju.

SEPLPL 3. pantā noteiktie sabiedrisko elektronisko plašsaziņas līdzekļu darbības pamatprincipi plašāk ir izvērsti LSM pašregulējošajā dokumentā – LSM Redakcionālās vadlīnijas¹³.

Šajās vadlīnijās ir noteikta LSM **misija** strādāt sabiedrības interesēs, definētas LSM redakcionālās **vērtības** (vārda brīvība, neatkarība, patiesums, godprātība un atklātība, atbildīgums), sniegts skaidrojums LSM darbības profesionālajiem **principiem** (precizitāte, objektivitāte, faktu nošķiršana no viedokļiem, viedokļu daudzveidība, radošums, izvairīšanās no stereotipizācijas, auditorijas iesaiste), kā arī izklāstītas redakcionālās **vadlīnijas** raidījumu un cita satura veidošanai (cilvēka cieņa, darbs ar informācijas avotiem, dzimumu līdztiesība, izvairīšanās no

---

¹³ Skat. izmantojot tīmekļa vietnes saiti: <https://ltv.lsm.lv/satura-veidosana/sabiedrisko-mediju-redakcionalas-vadlinijas>.

stereotipizācijas, darbības sociālo mediju un interneta platformās, privātuma aizsardzība, varas pārstāvji LSM veidotajā saturā, īpaši temati un problēmas, valodas lietojums, arhīva materiālu izmantošana, kļūdu labojumi).

Ir jāsecina, ka LSM Redakcionālo vadlīniju saturā nav saskatāmas tādas prasības, kas noteiktu antisemītisku vai pretizraēlisku redakcionālo politiku. Gluži pretēji – vadlīnijās izteikto prasību skrupuloza ievērošana nepieļauj rasistisku un ksenofobisku motīvu parādīšanos sabiedriskā medija saturā.

Lai arī LSM nav formulējis specifisku redakcionālo politiku Izraēlas atainojumam sabiedriskā medija saturā, LSM ir izstrādājis un publiskojis vadlīnijas Izraēlas-palestīniešu konflikta atspoguļošanai “Latvijas sabiedrisko mediju Izraēlas un palestīniešu konflikta vārdnīca” [turpmāk arī – Vārdnīca]. Šī dokumenta ievadā ir norādīts [visi izcēlumi mani – E.A.]:

*Latvijas sabiedrisko mediju atbildība ir saglabāt **objektivitāti** un sniegt **daudzpusīgu informāciju** tādā veidā, lai auditorija pati var izdarīt savus secinājumus par Izraēlas un palestīniešu konfliktu.*

*[LSM] žurnālistiem ir jācenšas izvairīties no vienas vai otras puses pārstāvjiem **labvēlīgas terminoloģijas** un no citu cilvēku izteiksmes veida pārņemšanas.*

Šī atzinuma veidošanai būtiski ir izcelt šādus Vārdnīcā sniegtos formulējumus:

Palestīniešu kaujinieku grupējums “Hamās” – Eiropas Savienībā un ASV tas ir atzīts par teroristisku grupējumu. Sabiedrisko mediju žurnālisti var izmantot abus šos apzīmējumus. Attiecībā uz “Hamās” dalībniekiem, atbilstoši kontekstam, var lietot vārdus “kaujinieks” un “terorists”.

Izraēlas un palestīniešu konflikts – tas ir pieņemams un starptautiski atzīts jēdziens, lai atspoguļotu domstarpības, kuras abu pušu starpā pastāv jau vairākas desmitgades. Abas puses laika gaitā ir pielietojušas vardarbību un abas ir atbildīgas par konfliktu.

Karš starp Izraēlu un grupējumu “Hamās” – bruņots konflikts, kas izcēlies pēc 2023. gada 7. oktobra “Hamās” teroristu uzbrukuma Izraēlas teritorijai.

Okupētās teritorijas – Austrumjeruzāleme un Jordānas upes Rietumkrasts jeb Rietumkrasts un arī Golānas augstienes (Golānas augstienes gan nereti tiek minētas atsevišķi, lai raksturotu Sīrijas/Izraēlas attiecības).

Ebreju kolonistu apmetnes (settlements) – pēc 1967. gada kara Izraēlas okupētajās teritorijās celti dzīvojamie rajoni. Saskaņā ar starptautiskajiem likumiem, šīs apmetnes nav likumīgas. Uz to norāda arī ANO Drošības padome, bet Izraēla šādu vērtējumu noraida.

Lai nodrošinātu objektīvu, neitrālu un vispusīgu Izraēlas un palestīniešu konflikta atspoguļojumu, LSM ir jāspēj savā saturā līdzsvarot apstiprinājumu Izraēlas likumīgajām tiesībām uz paš aizsardzību, no vienas puses, ar pienākuma atgādinājumu, īstentot tās saskaņā ar starptautiskajām tiesībām, no otras puses, – īpaši starptautiskajām humanitārajām tiesībām, kas ieviestas visu civiliedzīvotāju aizsardzībai bruņotu konfliktu laikā. Vienpusējs skats uz šo konfliktu nozīmētu koncentrēšanos tikai uz kādu vienu no abiem aspektiem: vai nu akcentējot Izraēlas tiesības uz paš aizsardzību, vai arī uzsverot tās pienākumu ievērot starptautiskās civiliedzīvotāju tiesības.

Grūtības katrā konkrētajā Izraēlas un palestīniešu konflikta epizodē līdzsvarot Izraēlas valsts tiesības un pienākumus rada tendenci vienkāršot notiekošā interpretāciju, pretstatot divas pretējas un šķietami pat – savstarpēji izslēdzošas pozīcijas, izveidojot starp tām kontradiktorku saistību, kas nosaka, ka viena pozīcija ir aplama tad, ja otra – patiesa, un otrādi, balstoties principā “vai nu, vai”. Šāda bipolāro pozīciju šķietamā nesavienojamība liek abu galējo uzskatu pārstāvjiem meklēt apstiprinošus argumentus (pierādījumus) savam redzējumam, jo tie, šķietami, palīdz noraidīt pretējo pozīciju kā aplamu, un balstās pārliecībā, ka tikai vienai pusei var būt taisnība.

Lai arī, pirmšķietami, Latvijas sabiedrībā dominē viedoklis, kas aizstāv Izraēlas tiesības uz paš aizsardzību, tomēr netrūkst arī to, kuri, nenoliedzot šīs tiesības, atgādina par Izraēlas valsts pienākumiem un civiliedzīvotāju situāciju konflikta zonā. Par to liecina arī ombudam adresētās vēstules un ieraksti individuālajos ombuda profilos sociālās tīklošanās vietnēs, ar kuriem LSM tiek izteikti pārmetumi vienpusējā šī konflikta atspoguļojumā, un nostāšanos Izraēlas valsts tiesību pozīcijās, nepietiekoši informējot Latvijas sabiedrību, piemēram, par civiliedzīvotāju ciešanām Gazas joslā.

LSM redakcionālās politikas noteikšanai būtisks ir arī pašregulējošais dokuments “Latvijas sabiedrisko mediju kara un konfliktu žurnālistikas vadlīnijas” (turpmāk – Kara un konfliktu žurnālistikas vadlīnijas), kas veidotas, lai risinātu profesionālās ētikas dilemmas, saskaņojot profesionālās darbības principus ar mediju profesionāļu pieredzi, emocijām un morālajām pārliecībām.

Šī atzinuma veidošanai būtiski ir izcelt šādus Kara un konfliktu žurnālistikas vadlīnijās sniegtos formulējumus:

– ***Sabalansētība;***

Sabalansētība žurnālistikā ir svarīga norma, tomēr tā ir jārealizē pēc būtības. Formālas sabalansētības piemērs ir par katru „jā” argumentu atrast kādu „nē” argumentu. Lai gan daudzi

jautājumi, par ko mediji ikdienā ziņo, ir pretrunīgi un diskutabli un par tiem līdzās pastāv atšķirīgas pozīcijas, tomēr žurnālistu pienākums ir nošķirt leģitīmus viedokļus no naida kurināšanas, manipulācijas vai citām tehnikām, kas piesaista uzmanību, taču kurām nebūtu jāierāda tāda pati vieta kā ekspertu, iesaistīto un citu informētu personu izteikumiem. Mākslīgi meklēt „pretējās” puses viedokli nav nepieciešams, un ir jomas, kurās nozīmīgākie, informētākie, pamatotākie viedokļi var nebūt savstarpēji ļoti pretrunīgi.

– **Valoda;**

Žurnālista valodas lietojumam jābūt neitrālam un precīzam, izvairoties no vērtējuma, vispārinājuma, stereotipizācijas. Karā iesaistītās puses lieto īpašas “vārdnīcas”, jaunizveidotu leksiku, apzīmējot pretinieku. Ziņu materiālos būtu jāizvairās no agresoru valsts leksikas lietošanas, sniedzot kontekstu par informācijas karu. Ja tiek izmantoti tikai šim konfliktam raksturīgi jēdzieni, žurnālistam būtu jāskaidro to būtība un nozīme. Redakcijā vēlams vienoties par karojošo pušu apzīmēšanai izvēlēto vārdu sarakstu un jāinformē par to auditorija.

– **Pozīcijas paušana, atbalsts kādai no karā iesaistītajām pusēm un kādas valsts simbolikas izmantojums.**

Sabiedrisko mediju redakcijām ir tiesības formulēt savu pozīciju, aizstāvot vispārcilvēciskas vērtības, cilvēcību, cilvēktiesības, nosodot noziegumus, vardarbību u.c. Redakcijai būtu jābūt gatavai īsi un pamatoti izskaidrot auditorijai gan savu pozīciju, [..]. Redakcionālā pozīcija skaidri jānodala no faktiem par aktuālajiem notikumiem, tās izteikšana neietekmē medija veidotā satura daudzveidību.

Jāņem vērā, ka LSM ir redakcionālās neatkarības noteiktas tiesības paust savu **neitrālo pozīciju** un nenostāties nevienā no konfliktā iesaistīto pusē, cenšoties saglabāt līdzsvarotu skatu uz konfliktā notiekošo, kā tas izpaužas attiecībā uz Izraēlas un palestīniešu konfliktu.

Ombuds ar izpratni attiecas pret tiem Latvijas iedzīvotājiem, kuri šajā konfliktā ir ieņēmuši vienu vai otru pusi pilnībā atbalstošu pozīciju, un apzinās, ka LSM neitralitātes centieni nav pieņemami ne Izraēlas, ne palestīniešu atbalstītājiem, par ko liecina abu pušu aizstāvju pēdējo divu gadu laikā iesniegtās sūdzības ombudam par šī konflikta “vienpusējo” atainojumu LSM saturā, vienādās proporcijās uzskatot, ka LSM ir nostājies viņu skatpunktam pretējas pozīcijās. Ombuds piekrīt LSM tiesībām nepozicionēties šajā sabiedrību polarizējošajā, emocionāli saasinātajā jautājumā, un uzskata, ka šai izvēlei nav jānotiek tā emociju spektra nogrieznī, kura vienā pusē ir “beznosacījumu mīlestība” pret vienu konfliktā iesaistīto pusi, bet otrā – “naids” pret pretējo, kas liek vienu pusi uztvert kā “upuri”, bet pretējo kā “varmāku”. LSM apzinātā neitralitāte nav emocionāla pozīcija

kā pusceļā starp “mīlestību” un “naidu” atrodamā “vienaldzība”, bet gan racionāla (izsvērta) pozīcija satura līdzsvarotības un objektivitātes garantēšanai.

Atsaucoties uz iepriekš minēto, ombudam ir jāsecina, ka LSM redakcionālā politika nav uzskatāma par *antisemītisku* vai *pretizraēlisku*, bet izsaka centienus saglabāt neitralitāti savos vērtējumos.

Arī Latvijas valsts Izraēlas un palestīniešu konflikta jautājumā ir ieņēmusi līdzsvarotu pozīciju, vienlaikus norādot gan uz Izraēlas valsts tiesībām, gan uz tās pienākumiem, kā to raksturo Valsts prezidenta Edgara Rinkēviča uzrunā Apvienoto Nāciju Organizācijas Ģenerālās asamblejas 79. sesijā Ņujorkā teiktais: *Mēs nosodām visus teroristu uzbrukumus Izraēlai. Mēs atzīstam Izraēlas likumīgās tiesības uz paš aizsardzību. Taču tās ir jāīsteno saskaņā ar starptautiskajām tiesībām un jo īpaši – starptautiskajām humanitārajām tiesībām, kas ir ieviestas, lai aizsargātu visus civiliedzīvotājus*¹⁴.

Ņemot vērā JDA antisemitisma definīcijas vadlīnijās norādīto, ka atbalsts palestīniešu prasībai pēc taisnīguma un pilnām politiskajām, nacionālajām, pilsoniskajām un cilvēktiesībām, kā noteikts starptautiskajās tiesībās, un divu valstu risinājuma atbalsts nav uzskatāmi par antisemītiskiem, ombudam ir jāsecina, ka arī Latvijas valsts pozīcija šajā jautājumā nav uzskatāma par antisemītisku.

[5] Par Iesnieguma pielikumos problematizēto LSM satura vienību iespējamo antisemītisko raksturu.

Ņemot vērā, ka LSM redakcionālo politiku nosakošo normatīvo dokumentu saturā ombuds nerada pamatojumu vērtējumam par šīs politikas iespējamo *antisemītiskumu*, protams, vēl nevar secināt, ka iespējami antisemītiski motīvi, stereotipi un aizspriedumi nav konstatējami arī visā LSM saturā. Ombuds hipotētiski pieļauj, ka kāda satura vienība varētu radīt iespaidu par antisemītisku motīvu paušanu vai par nepamatotu kritiku par Izraēlas valsti, ko varētu raksturot kā *pretizraēlisku* nostāju, tādā veidā pārkāpjot neitrālo LSM redakcionālās politikas ievirzi un profesionālās ētikas prasības. Tomēr jāņem vērā, ka iespējamie ētikas pārkāpumi vienmēr ir konkrēti, un tiem ir jābūt nepārprotami konstatējamiem konkrētās LSM satura vienībās.

Kopš 2023. gada 7. oktobra notikumiem Izraēlas un palestīniešu konfliktam, Izraēlas valstij un ar to saistītajiem notikumiem veltīts saturs LSM programmās un pakalpojumos ir atrodams regulāri.

---

¹⁴ Skat. izmantojot tīmekļa vietnes saiti: <https://www.president.lv/lv/jaunums/valsts-prezidenta-edgara-rinkevica-uzruna-apvienoto-naciju-organizācijas-generalas-asamblejas-79-sesija-nujorka>.

Par šo tēmu publicētās satura vienības ir galvenokārt ziņu žanrā, un to avots ir pasaules ziņu aģentūru un starptautisko mediju sniegtā informācija par aktuālajiem notikumiem Izraēlā, Gazā, Rietumkrastā, Libānā, Irānā un Tuvo Austrumu reģionā kopumā. Nebūtu korekti salīdzināt LSM satura apjomu ar starptautisko raidorganizāciju starptautisko ziņu kanāliem, kuri orientējas tieši uz starptautiskajiem notikumiem. Jāapzinās, ka LSM ir nacionāla raidorganizācija, kuras kā Latvijas sabiedriskā medija prioritāte ir nacionālā mēroga notikumu atspoguļošana. Ir jāņem vērā arī LSM iespējas gūt informāciju no pirmavotiem situācijā, kad tam nav savas pārstāvniecības Izraēlā, kas ļautu atrasties notiekošā epicentrā, kā tas ir starptautisko mediju starptautisko ziņu korespondentu gadījumā. Vēl viens būtisks faktors ir arī ierobežotais Tuvo Austrumu ekspertu skaits Latvijā, kas spētu sniegt padziļinātu notiekošā analīzi visā tā sarežģītībā un neviennozīmībā.

Ņemot vērā, ka Iesnieguma pielikumos pievienoto rakstu interpretācija veikta, balstoties subjektīvos apsvērumos, nevis metodoloģiski pamatotā kvantitatīvā un kvalitatīvā analīzē (Iesniedzējs vienā no apgalvojumiem vērš uzmanību uz rāmēšanas teoriju, taču rakstu interpretācijā tā nekur neparādās, netiek arī fiksēta rāmējuma elementu atkārtotošanās vai ietekme uz publikāciju kopējo vēstījumu), iesniegumā paustie secinājumi uzskatāmi par pieņēmumiem, nevis analītiski pierādītiem konstatējumiem un attiecīgi tos nav iespējams uzskatīt par pamatotiem secinājumiem attiecībā uz iespējamo antisemitismu LSM saturā.

Lai izvērtētu to, vai kāda medija saturā ir antisemitisma pazīmes, ir jāveic pamatota kvantitatīvā un kvalitatīvā analīze. Šādos gadījumos bieži tiek izmantota arī kritiskā diskursa analīze, analizējot valodas līdzekļu lietojumu, naratīvu, kā tiek konstruētas attiecības starp sociālajām grupām, vai tās neveicina aizspriedumu, stereotipu rašanos u.tml.

Balstoties uz šī atzinuma otrajā daļā izteiktajiem apsvērumiem par neiespējamību veikt visa LSM satura analīzi, kas ir ticis publicēts kopš 2023. gada 7. oktobra, ombuds ir izvērtējis Iesnieguma pielikumos minētās sešas satura vienības un Pielikumā 1 izceltos četru LSM.lv rakstu virsrakstus, aplūkojot atsevišķus raksta elementus, un secina:

1) par LSM.lv raksta “Gan atbrīvotie palestīnieši, gan izraēliešu ķīlnieki stāsta par nebrīvē piedzīvoto vardarbību, spīdzināšanu un badu” iespējamo *pretizraēlismu*;

Raksta plašākais konteksts ir izteikts to ievadošajā rindkopā [visi izcēlumī citētajos tekstos šeit un turpmāk mani – E.A.]:

Pēc pamiera noslēgšanas Gazas joslā Izraēla no teroristiskā grupējuma “Hamās” ir atguvusi visus vēl dzīvos ķīlniekus un septiņu bojāgājušo līķus. Savukārt Izraēla ir atbrīvojusi gandrīz 2000

ieslodzīto un atdevusi 90 palestīniešu līķus. Atgriezoties mājās, gan izraēlieši, gan palestīnieši atklāj, ka nebrīvē viņi tika spīdzināti, sisti, mērdēti badā un pazemoti.

Tādējādi jāsecina, ka raksta formāts ir ziņa par aktuālajiem notikumiem konfliktējošo pušu pamiera brīdī. Tomēr raksta virsraksts liek pieņemt, ka tajā ir apvienoti divi atšķirīgi apraksta priekšmeti, ko veido (1) gan atbrīvoto palestīniešu stāsts par nebrīvē piedzīvoto vardarbību, spīdzināšanu un badu, (2) gan izraēliešu ķīlnieku stāsts par nebrīvē piedzīvoto vardarbību, spīdzināšanu un badu.

Raksta primārie informācijas avoti, kā par to liecina rakstā ievietotās tīmekļa vietņu saites, ir britu dienas laikraksta un ziņu medija “The Guardian” divi raksti, viens no kuriem vēsta par atbrīvotā izraēliešu ķīlnieka ciešanām “Hamās” gūstā, bet otrs par no Izraēlas cietuma atbrīvota palestīnieša piedzīvoto apcietinājumā. Rakstā ir izmantota arī informācija no starptautiskā ziņu kanāla “CNN” par 2000 palestīniešu atbrīvošanu no Izraēlas cietumiem, un Izraēlas tiešsaistes ziņu medija “The Times of Israel” publikācija, kas vēsta par “Hamās” gūstā turēto izraēliešu ķīlnieku ciešanām gūstā.

Ir jāpiekrīt Iesniedzēja veiktajiem aprēķiniem, ka palestīniešu ieslodzīto ciešanu aprakstam veltītais saturs ir gandrīz četras reizes lielāks kā saturs par izraēliešu ķīlnieku piedzīvoto “Hamās” gūstā. Šis fakts arī rada lielāko kritiku rakstam, jo nelīdzsvarotais apjoms pamatoti var radīt iespaidu, ka viena puse ir “cietusi vairāk”, bet “otra mazāk”. Ja reiz virsrakstā ir norāde uz **abu pušu** ciešanām, tad tās būtu jāizklāsta vienādā mērā, kas nozīmē, ka rakstam būtu jābūt daudz apjomīgākam, un, iespējams, tas būtu jau pētnieciskas žurnālistikas formāts, nevis ziņa, ko veido divi apraksta priekšmeti.

Lai no šādiem riskiem izvairītos, saprātīgākais risinājums būtu veidot divas ziņas, kā to, piemēram, paveica “The Guardian”, kad viena ziņa ir veltīta ieslodzītajam palestīnietim, bet otra – izraēliešu ķīlniekam. Katrs no šiem rakstiem tad būtu pilnīgi vienpusējs, jo vēstītu tikai un vienīgi par vienas puses ciešanām, taču abi kopā tie veidotu līdzsvarotu medija saturu. Mēģinot vienā ziņā ielikt būtībā divas ziņas, vienmēr var rasties diskusija par to, par kuru no tām ir ziņots vairāk, kā arī šādā gadījumā pastāv risks, ka vienas puses ciešanas tiek attaisnotas ar otras puses ciešanām.

Tādējādi, no vienas puses, ir jāņem vērā, ka līdzsvarota kādā konfliktā iesaistīto pušu reprezentācija medija saturā ne vienmēr būs iespējama vienā atsevišķā satura vienībā, piemēram, ziņā par kādu aktuālu notikumu vai aspektu šajā konfliktā. Vēlamo līdzsvarotību var nodrošināt tikai medija saturs savā kopsakarībā.

No otras puses, sniedzot vienā ziņā kritisku informāciju par vienas konfliktā iesaistītās puses

rīcību, šīs “negatīvās” informācijas “līdzsvarošanai” ne vienmēr ir jāsniedz “vienāda svara” kritiska informācija par otru pusi, jo tas rada uzmanības novirzīšanas risku kā retorisko paņēmieni (*tu quoque, lat. tu arī*), kuru sarunas valodā mēdz saukt par “vatabautismu” (no angļu *what about...? – bet kā ar...?*). Fakts, ka arī “otra puse” rīkojas nepareizi, nemazina “pirmās puses” atbildību par savu rīcību.

Līdz ar to jāsecina: ja viena ziņa būtu veltīta kritiskiem faktiem par apstākļiem Izraēlas cietumos, bet otra – ne tikai līdzīgi kritiskiem faktiem par ķīlnieku apstākļiem “Hamās” gūstā, bet arī pašam teroristiskajam ķīlnieku sagrābšanas faktam, tad nerastos vilinājums salīdzināt cietušo peronu ciešanas, un sasaistīt tās cēloņseku sakarībā.

Ziņas, kas veltīta šokējošiem faktiem par ieslodzīto palestīniešu apstākļiem Izraēlas cietumos, objektīvais (aprakstošais) saturs, nenoliedzami, ir negatīvas un kritiskas attiecībā uz konkrēto Izraēlas valsts iestāžu rīcību, taču tās tamdēļ vien nav vērtējamas kā *pretizraēlisms*, ja vien tās netiek papildinātas ar tādu kontekstuālu informāciju, kas liek ekstrapolēt šo kritiku uz Izraēlas valsti kopumā (*pretizraēlisms*) vai uz ebreju tautu (*antisemitisms*). Ombuda vērtējumā šāds vispārinošs pārnese konkrētajā rakstā nav konstatējams. Ir jāatzīst, ka publikācijas saturs ir nepilnīgs, taču no tā nevar secināt, ka tas ir veidots apzināti tendenciozi.

2) par LSM.lv raksta “Libānas armija: Izraēla vairākkārt pārkāpusi pusnaktī oficiāli ieviesto pamieru” iespējamo *neobjektivitāti, tendenciozitāti un antiizraēlismu*;

Šo lakonisko, 389 vārdu garo rakstu, kura trešdaļu (156 vārdi) aizņem kontekstuālā informācija, strukturē trīs savstarpēji saistītas ziņas:

- *ASV prezidents Donalds Tramps ceturtdien paziņoja, ka Izraēla un Libāna vienojušās par uguns pārtraukšanu uz desmit dienām, kas stāsies spēkā pusnaktī uz piektdienu;*
- *“Hizbullāh” īsi pirms pamiera stāšanās spēkā izšāva vairākas raķetes uz vietām Izraēlas ziemeļos, un raķešu šķembas ievainoja trīs cilvēkus. Izraēlas armija atbildēja, dodot triecienus “Hizbullāh” raķešu palaišanas iekārtām Libānā.*
- *Ziņu avoti Libānas drošības spēkos sacīja, ka neilgi pēc pamiera stāšanās spēkā piekrastes pilsētas Tīras tuvumā nokrituši artilērijas šāviņi. Harisas ciemā Libānas dienvidos drons trāpīja automobilim.*

Visas trīs ziņas ir vērtējamas kā faktu izklāsts, un tāpēc tās visas trīs ar līdzvērtīgu pamatojumu varēja izcelt raksta virsrakstā, tomēr redakcionālā izvēle ir bijusi par labu trešajai – Libānas armijas sniegtajai informācijai. Vai šāda virsraksta izvēle ir vērtējama kā tendencioza? Gan jā, gan nē. Nē,

jo teroristiskais kaujinieku grupējums “Hizbullāh” mirkli pirms pamiera iestāšanās izprovocēja Izraēlu uz artilērijas apšaudi mirkli pēc pamiera iestāšanās. Jā, jo, lai arī ASV prezidents Donalds Tramps izteica cerību, ka *šo pamieru ievēros arī Irānas atbalstītais Libānas šiītu teroristiskais grupējums "Hizbullāh"*, reālā Libānas varas iestāžu ietekme uz “Hizbullāh” ir ļoti apšaubāma.

Tomēr Iesniedzēja izteiktais raksta *tendenciozitātes, neobjektivitātes un antiizraēlisma* vērtējums galvenokārt ir par raksta noslēdzošo – konteksta sadaļu, kurā, Iesniedzēja vērtējumā, nepietiekoši ir tikusi sniegta informācija par “Hizbullāh”, tā vietā izklāstot kontekstuālu informāciju par ASV un Izraēlas raķešu triecieniem Irānai kopš 2026. gada 28. februāra.

Ir jāņem vērā, ka šāda kontekstuālā informācija ir paredzēta tam, lai paskaidrotu auditorijai to informāciju, kas ietverta publikācijas pamatdaļā, un šādā nozīmē arī pati kontekstuālā informācija ir kontekstuāla. LSM redakcijas lēmums bija sniegt kontekstuālu informāciju par karadarbību Tuvo Austrumu reģionā, kas sākās pēc ASV un Izraēlas triecieniem Irānai 2026. gada 28. februārī. Ombuda vērtējumā šāds lēmums ir pietiekami pamatots, jo mazāk informētam lasītājam sniedz vērtīgu informāciju par to, ar ko šis konflikts iesākās.

Iesniedzējs vēlējas, lai kontekstuālajā informācijā tiktu sniegts precīzs viena konflikta *aktora* – “Hizbullā” – kritisks raksturojums. Ombuda vērtējumā arī šī vēlme ir pietiekami pamatota, jo Iesniedzējs vērtē šo konfliktu no cita skatpunkta un operē ar savam redzējumam būtisku informāciju. Tomēr, jāņem vērā, ka kontekstuālā informācija ir lakoniska savā apjomā, tāpēc katru reizi redakcijai ir jāpieņem lēmums, kura informācija būs visnoderīgākā lasītājam konkrētajā gadījumā, jo visu plašo un izvērsto Izraēlas – palestīniešu konflikta vēsturi iekļaut kontekstuālajā informācijā nav iespējams.

Taisnības labad ir jāpiemin, ka LSM savā saturā vairākkārtēji ir sniedzis kritisku kontekstuālu informāciju par teroristisko organizāciju “Hizbullāh”, piemēram, 2025. gada 22. martā raksta “Izraēla ar raķetēm apšauda “Hizbullāh” objektus Libānā”.¹⁵ Tas tikai vēlreiz apstiprina to, ka ir riskanti veikt tālejošus secinājumus, balstoties tikai vienā izolētā medija satura vienībā, ka ir jāskata kādai tēmai piedāvātais saturs tā kopumā un kopsakarā. Turklāt ir jāņem vērā medija satura primārais adresāts (medija pamatauditorija), kurš, nav ar tādu informētību un emocionālu piesaisti notiekošajam Izraēlā, kāda tā ir Iesniedzējam.

3) par LSM.lv raksta “Arābu izcelsmes miera aktīvistu: Radikāļi nedrīkst būt daļa no Tuvo Austrumu nākotnes” iespējamo *tendenciozitāti un sistēmisku pretizraēlismu;*

---

¹⁵ Skat. izmantojot tīmekļa vietnes saiti: <https://www.lsm.lv/raksts/zinas/arzemes/22.03.2025-izraela-ar-raketem-apsauda-hizbullah-objektus-libana.a592586/>.

Šis raksts ir vērtējams kā burtisks izklāsts (transkripts) LSM radio programmā “LR1” atskaņotajai intervijai ar miera aktīvistu, sociālo mediju satura veidotāju, arābu izcelsmes musulmani Luaiji aš Šarifu. Intervējamā persona abās satura vienībās tiek raksturota, kā *arābu musulmaņu aktīvists, kas atbalsta ebrejus, kā arī miera nostiprināšanos starp arābiem un izraēliešiem*, un aktīvists, kas savā darbībā cenšas atspēkot nepatiesības un dezinformāciju *par situāciju Tuvo Austrumu reģionā, par radikālu ekstrēmisma ideoloģiju izplatību, par miera procesiem, kas skar Izraēlu un pašu Izraēlu kā valsti, kuru daudzi raksturo kā koloniālisma un apartheīda režīmu.*

Raidījuma pirmajā daļā (raidierakstā līdz tā 05:35 minūtei) intervējamajai personai tiek dota iespēja sniegt informāciju par sevi un savām pamatnostājām Tuvo Austrumu konfliktu jautājumos. Raidījuma turpinājumā žurnālists uzdod aktīvistam jautājumus, kas ļauj intervētajai personai izvērst savas pozīcijas skaidrojumu, sniegt tās pamatojumam būtiskus jautājumus. Proti, žurnālists ar jautājumu palīdzību vada sarunu, un katrs uzdotais jautājums palīdz intervētajai personai precīzāk izteikt savu nostāju:

- *Vai radikalizācija nav abpusēja? Vai tā neietekmē abas puses?*

Šis jautājums ļāva miera aktīvistam, *deradikalizācijas ekspertam* formulēt principiālu nostāju: *Nav nekādas atšķirības starp radikāļiem vienā vai otrā pusē. Mums jābūt skaidrai morālai pozīcijai pret visām radikālām balsīm.*

- *Ja okupācija joprojām turpinās, vai jūs patiešām domājat, ka šīs radikālās balsis kādreiz pilnībā apklusīs?*

Intervējamajai personai līdz ar to bija iespēja izteikt savus apsvērumus: *Taču nevajadzētu aizmirst – līdz 7. oktobrim Gaza nebija okupēta. Izraēla vienpusēji atkāpās no Gazas 2005. gada vasarā. Arielam Šaronam tas bija liels solis – viņš pieņēma lēmumu aiziet no Gazas.*

- *Gaisa telpa, sauszemes robežas un jūras robeža joprojām atradās Izraēlas kontrolē. No starptautisko tiesību viedokļa – tā joprojām ir okupācija?*

Šāda pārjautāšana ļāva intervētajai personai sniegt savu sarunā lietotās terminoloģijas skaidrojumu: *Es negribētu to saukt par okupāciju. Es to sauktu par blokādi. Un tai ir savi iemesli. Starp blokādi un okupāciju ir atšķirība.*

- *Jūsu skatījums uz mieru un līdzāspastāvēšanu – cik ļoti tas saskan un ir ietekmēts no Apvienoto Arābu Emirātu (AAE) valdības pašreizējās politikas? [...] Cik ļoti jūsu viedokli ietekmē tas, ko varētu nosaukt par oficiālo līniju?*

Miera aktīvista atbilde: *Ļoti labs jautājums. Nekāda oficiāla līnija neietekmē manus uzskatus. Un*

lūk piemērs – Apvienoto Arābu Emirāti joprojām uzskata, ka divu valstu risinājums ir vienīgais ceļš uz priekšu. Es tam nepiekrītu. Šobrīd divu valstu risinājums nav prioritāte, un tas nav iespējams. Pirmkārt, ir jāizveido palestīniešu vadība, un pēc tam varam pāriet pie citiem risinājumiem. Jā, Apvienoto Arābu Emirāti atbalsta Abrahama līgumus un tā vērtības. [...] Tajā pašā laikā es saprotu, ka emirātu politikā pret Izraēlu ir arī kritiskais aspekts. Valsts regulāri nosoda Izraēlas darbības – katru uzbrukumu un katru soli, [...]. Tātad nav pilnīgas vienprātības starp miera aktīvistiem un mēreno arābu valstu politiku. Vispārējā nostāja ir tāda, ka emirāti ir pret radikālām ekstrēmisma ideoloģijām.

Konspektīvais intervijas apskats liecina, ka žurnālists ar saviem jautājumiem ir palīdzējis intervētajai personai izskaidrot savu pozīciju un sniegt Latvijas sabiedrībai būtisku izpratni par Tuvo Austrumu konfliktiem. Ombuds nesaklausīja intervijā pamatojumu Iesniedzēja vērtējumam, ka žurnālists būtu saviem jautājumiem *mērķtiecīgi centies reducēt islāma radikālisma problēmu uz “Izraēlas–Palestīnas” konfliktu*, jo intervijas centrā bija jautājums tieši par šī konflikta risināšanas iespējām un radikālismu abās pusēs, kas liedz līdz šim risinājumam nonākt. Žurnālista jautājums par Gazas joslas “okupāciju” ļāva precizēt šo terminu, un noskaidrot tā lietojamības robežas attiecībā uz situāciju Gazā. Intervijā netika apspriesta un pieminēta teroristiskā organizācijas “Hamās”, radikālisma tēmai bija ievērojami plašāks tvērums.

Līdz ar to ombuda vērtējumā Latvijas sabiedrībai šī intervija bija ļoti vērtīga, un lielā mērā to sekmēja žurnālista izvēlētie jautājumi, kas ļāva intervētajai personai izklāstīt apsvērumus, par kuriem neinformēts radio klausītājs vai ziņu portāla lasītājs, iespējams, nekad nav iedomājies. Nenoliedzami, Iesniedzējs ir nesalīdzināmi informētāks un ieinteresētāks nekā vidusmēra LSM satura patērētājs, tāpēc Iesniedzēja ieskatā, intervijai bija jāpiešķir cits virziens. Tomēr tas, ka intervijā par kaut ko *netika runāts*, nemazina tās informācijas vērtīgumu, par kuru *tika runāts*. Līdz ar to kārtējo reizi ir jānonāk pie secinājuma, ka viena atsevišķa, izolēta satura vienība nav pietiekams pamats, lai spriestu par LSM satura iespējamu tendenciozitāti, šajā gadījumā – par *pretizraēlismu*, kuru ombuds kā vidusmēra neitrāla persona šajā intervijā nesaklausīja.

4) par LSM.lv raksta “LSM no Rietumkrasta. Vienīgā alus meistare Tuvajos Austrumos brūvē un vada biznesu par spīti karam un okupācijai” iespējamo pretizraēlisko ievirzi;

Raksts ir saistīts ar LSM programmas “LTV1” raidījumā “Pasauls panorāma” demonstrēto 4,52 minūtes garo sižetu “Alus darīšana okupētajā Rietumkrastā”, kas, savukārt, ir daļa no reportāžu cikla, kura ietvaros ir lasāmi vēl šādi raksti un skatāmi tiem pievienoti video sižeti:

- “Kolonistu uzbrukumi un provokācijas kristiešu ciemā. Žurnālists par skarbo ikdienu

Rietumkrastā.”

Skat. izmantojot tīmekļa vietnes saiti: <https://www.lsm.lv/raksts/zinas/arzemes/19.10.2025-kolonistu-uzbrukumi-un-provokacijas-kristiesu-ciema-zurnalists-par-skarbo-ikdienu-rietumkrasta.a618660/>.

- “Rietumkrastā darbojas pēdējā kūfiju ražotne: Tradicionālās galvassegas kļuvušas par pretošanās okupācijai simbolu.”

Skat. izmantojot tīmekļa vietnes saiti <https://www.lsm.lv/raksts/zinas/arzemes/08.11.2025-rietumkrasta-darbojas-pedeja-kufiju-razotne-tradicionalas-galvassegas-kluvusas-par-pretosanas-okupacijai-simbolu.a621373/>.

LSM žurnālistes vizītes un reportāžu cikla mērķis ir bijis informēt LSM auditoriju par ikdienas dzīvi Izraēlas okupētajā teritorijā – Rietumkrastā. Līdz ar to Iesniegumā izteiktie pārmēti par to, ka rakstā ir atspoguļota tikai vienas puses – Rietumkrastā dzīvojošo palestīniešu, bet netiek atspoguļota otras puses – *netālu no Rietumkrasta dzīvojošo izraēliešu* – pozīcija, nav pamatota, jo reportāža ir par dzīvi Rietumkrastā. Šajā teritorijā dzīvojošo palestīniešu sadzīves problēmu, kas izriet no okupācijas fakta, izklāsts nav vērtējams kā izteikti *pretizraēliska ievirze*. Ombuds nesaskatīja šajā rakstā tādus trūkumus, kas liktu vērtēt šī raksta atbilstību SEPLPL 3. panta ceturtajai daļai.

5) par iespējamo LSM.lv raksta “Krīze Eirovīzijā: vairākas valstis nepārraidīs dziesmu konkursu, Slovēnijā tā vietā rādīs palestīniešu filmas” veidoto *emocionāli negatīvo fonu saistībā ar Izraēlas dalību 2026. gada Eirovīzijas dziesmu konkursā;*

Iesnieguma 6. pielikuma komentāros no Iesniedzēja puses tiek izteikts pārmēts, ka rakstos par 2026. gada Eirovīzijas dziesmu konkursu *konsekventi tiek parādīts politisks konteksts, kas turpina izcelt vienu un to pašu tendenci — vēlmi uzsvērt emocionāli negatīvo fonu saistībā ar Izraēlas dalību.*

Par principiālo neiespējamību nodalīt globālus izklaides industrijas pasākumus no politikas (pie kuriem ir pieskaitāma ne tikai Eirovīzija, bet arī starptautiskās sporta sacensības) ombuds sniedza detalizētu izvērtējumu savā 2026. gada 21. maija atzinumā Nr.15/6-3 “Par 2026. gada Eirovīzijas dziesmu konkursa atainojumu LSM saturā”. Ombuda vērtējumā centieni nodalīt Eirovīziju kā globālu izklaides pasākumu no politikas ir samērā iluzors pasākums. Ja ar politiku visplašākajā nozīmē mēs saprotam katru tādu noteiktos vērtību priekšstatus balstītu rīcības priekšlikumu (un vienlaicīgi – regulējumu), kas piedāvā, kādu cilvēku kopību vest pie laimīgākas (labākas) dzīves, tad arī Eirovīzija ir šāda priekšlikuma ļoti konkrēta izpausme.

Pirmkārt, tāpēc, ka Eirovīzijas dziesmu konkurss proponē ļoti konkrētus vērtību priekšstatus – *daudzveidība, sadarbība, iekļaušana, vienlīdzība, vārda un mākslinieciskās izpausmes brīvība,*

miers un vienotība – kas apvienojas konkursa identitātes izteikumā – *United by music!* [Vienoti mūzikā!] Arī konkursa organizētāju EBU (*The European Broadcasting Union* – Eiropas Raidorganizāciju apvienība) proklamētais “apolitiskums” ir vērtējams kā “politisks” uzstādījums, kura pamatā ir vāji pamatotā cerība vienot Eiropu, balstoties tajā, kas visiem ir kopīgs, un noklusējot to, kas atšķirīgs vai pat pretējs.

Otrkārt, EBU tā sauktai “apolitiskums” savā būtībā ir “politisks” arī tāpēc, ka televīzijas skatītāju (un lielākoties arī žūrijas) balsojums pārsvarā ir politiski motivēts – reģionālās solidaritātes vai aktuālu politisko notikumu, politisko simpātiju vai antipātiju vārdā otrā plānā atstājot dziesmu un to izpildījuma māksliniecisko kvalitāšu vērtējumu. Vēl vairāk – būtisks iemesls tam, ka liela daļa eiropiešu neskatās šo konkursu, ir sasaistāms ne tikai ar tā mākslinieciskās kvalitātes zemo vērtējumu, bet arī ar Eirovīzijas proponēto vērtību nepieņemšanu.

Lai arī EBU uzsver, ka konkursu rīko valstu sabiedriskie mediji un nevis – valstis, ir jāatzīst, ka lielākā daļa auditorijas uztver to kā valstu, nevis sabiedrisko raidorganizāciju sacensības. Skatītāju balsojums, kas ir uzskatāms par centrālo konkursa notikumu un galveno intrigu, ir ne tik daudz par dziesmu un priekšnesumu kvalitātēm, cik par balsotāju simpātijām un antipātijām pret konkrēto valsti. Šo attieksmi nosaka ne tikai valstu ģeogrāfija, bet arī aktuālie politiskie notikumi konkrētajās valstīs un valstu pozīcijas konkrētu politisko notikumu kontekstā. Šādā nozīmē Eirovīzija neizbēgami ir politisks pasākums, kurš demonstrē sabiedriskās domas aktualitātes Eiropā, un daudz mazākā mērā – mākslinieku radošo sasniegumu neitrālu vērtējumu.

Tas, ka piecu valstu (Īrijas, Islandes, Nīderlandes, Slovēnijas un Spānijas) raidorganizācijas pieņēma lēmumu nepiedalīties 2026. gada Eirovīzijas dziesmu konkursā, ir tieši saistīts ar šajās valstīs pastāvošo attieksmi pret Izraēlu, precīzāk sakot, izriet no tā konsensa jautājumā par Izraēlas – palestīniešu konfliktā, kas pastāv konkrēto valstu sabiedrībās. Šo valstu sabiedrisko mediju pozīcija sakrīt ar viņu pārstāvēto valstu politiskajiem uzstādījumiem šajā jautājumā, jo gan valsts politiskā vadība, gan sabiedriskais medijs orientējas uz vienu atskaites sistēmu – sabiedrības interesēm un vairākuma nostāju, kā tas ir pieņemts demokrātiskās sabiedrībās. Protams, boikota lēmumu katalizēja arī Izraēlas valsts atbalstītā agresīvā mārketinga kampaņa iepriekšējā gada konkursa laikā, tomēr vēlreiz jāuzsver, ka būtisks ir minēto valstu sabiedrībās pastāvošais konsenss jeb vienprātība, kurš dažādu faktoru ietekmē citās Eiropas valstīs, t.sk. Latvijā atšķirās, un LSM piedalījās šā gada konkursā.

Līdz ar to LSM, informējot par šī konkursa aktualitātēm, informēja par faktiem, kas attiecas gan uz atsevišķu valstu sabiedrisko raidorganizāciju lēmumu konkursā nepiedalīties, gan uz dažu

valstu sabiedrisko raidorganizāciju lēmumu konkursu netranslēt, gan uz Slovēnijas sabiedriskās raidorganizācijas RTV lēmumu Eirovīzijas dziesmu konkursa koncertu vietā demonstrēt *palestīniešu filmas*.

Kuriozs ombudam šķiet Iesniedzēja pieņēmums, ka raksturojot Izraēlas sabiedriskā medija pārstāvja Eirovīzijas dziesmu konkursā Noama Betana dziesmu “Michelle” kā klasisku balādi par “*toksisku mīlestību*” starp dziesmas lirisko varoni un sievieti, kuras vārdā nosaukta dziesma, ***Latvijas auditorija jau tiek noskaņota negatīvi uztvert Izraēlas dalībnieku.***

Iepazīstoties ar dziesmas tekstu¹⁶, ir jākonstatē, ka ne tikai dziesmas pirmajā rindā autors sniedz tieši šādu apzīmējumu – *toksiska mīlestība* – liriskā varoņa attiecībām ar viņa jūtu objektu, bet arī turpmākas dziesmas teksts neliecina par šo attiecību veselīgo raksturu. Ombudam nav īsti skaidrs, kā vēstījums par visnotaļ neveiksmīgu un nelaimīgu mīlestību varētu radīt negatīvu attieksmi (un nevis – līdzjūtību) pret tās izpildītāju, un, vēl jo mazāk, pret izpildītāja pārstāvēto valsti.

- 6) par iespējamo LSM.lv raksta “**Rietumkrastā darbojas pēdējā kūfiju ražotne: Tradicionālās galvassegas kļuvušas par pretošanās okupācijai simbolu**” **tendenciozitāti, neobjektivitāti un tā iespējamā paustā *pretizraēlas naratīva kā antisemitisku naratīvu Latvijā veicināšanu;***

Nopietnākie pārmetumi LSM saturam ir konstatējami tieši Iesnieguma Pielikumā 7, kurā tiek izteikti vērtējumi, ka LSM spēlē *aktīvu lomu pretizraēlas un antisemitisku noskaņojumu kultivēšanā Latvijā*; ka LSM *kultivē antisemitisku naratīvu un darbojas konkrētas politiskās partijas interesēs*; ka LSM *zināmā mērā veicina šo [pieaugošu antisemitisma līmeņa] tendenču attīstību* Latvijā.

Arī šis raksts, līdzīgi kā iepriekš šis atzinuma daļas 4. punktā analizētais raksts, ir saistīts ar LSM programmas “LTV1” raidījumā “Pasauls panorāmā” demonstrētu sižetu. Sižeta nosaukums ir “Diegu pa diegam – pēdējā kūfiju ražotne okupētajā Rietumkrastā”. Raksts ir daļa no reportāžu cikla, kurā atspoguļota LTV ārzemju ziņu redaktore Paulas Koškinas vizīte Rietumkrastā. Sižets ir 3,47 minūtes garš, bet raksts satur 465 vārdus. Līdz ar to ombudam radās intriga, kā par tik īsu teksta vienību var izveidot 800 vārdos izteiktu pretenziju.

Iesnieguma pielikumā, pirmkārt, uzmanība ir pievērsta virsrakstā izteiktajam apgalvojumam – *Tradicionālās galvassegas kļuvušas par pretošanās okupācijai simbolu* – kurā Iesniedzējs saskata negatīvu Izraēlas tēla kā “*kolonizatoru*” un “*okupantu*” uzspiešanu. Iesniedzējs norāda, ka rakstā

¹⁶ Skat. izmantojot tīmekļa vietnes saiti: <https://www.lsm.lv/raksts/kultura/izklaide/29.04.2026-izraelas-dziesma-eirovizija-balade-par-toksisku-milestibu.a645116/>.

būtu jālieto *starptautiski atzītais termins “Palestīnas autonomija”*.

LSM Vārdnīcā Austrumjeruzālemi un Jordānas upes Rietumkrastu tiek piedāvāts saukt par *okupētajām teritorijām*. Publiskajā vidē biežāk lietotie apzīmējumi ir *Rietumkrasts*, *Izraēlas okupētais Rietumkrasts*, retāk arī *Cisjordāna*, *Jūdeja un Samarija*. Ņemot vērā, ka ANO, Starptautiskās Tiesas un daudzu valstu skatījumā Rietumkrasts saskaņā ar Hāgas konvencijas (1907.gada 18.oktobra Konvencija par starptautisku strīdu miermīlīgu izšķiršanu) 42. pantu¹⁷ un Ceturtās Ženēvas konvencijas (1949. gada 12. augusta Ženēvas konvencija par civilpersonu aizsardzību kara laikā) 2. pantu¹⁸ tiek uzskatīts par Izraēlas okupētu teritoriju kopš 1967. gada Sešu dienu kara, tad Rietumkrasta teritorijas kontekstā lietotais apzīmējums “okupētā” nav aplams. Rakstā vārdu salikums “okupētais Rietumkrasts” tiek lietots trīs reizes, vārds “okupācija” vēl divas reizes, vārds “kolonizatori” netiek lietots.

Raksts un tā pamatā esošais sižets vēsta par pēdējo galvassegu austuvi, kur arvien darina autentiskas kūfijas, un šajā stāstā nav politisku zemtekstu, izņemot to, kas pieminēts raksta virsrakstā, un ievada stāstījumu: [kūfijas] *mūsdienās kļuvušas arī par politisku simbolu – palestīniešu pašnoteikšanās tiesībām un par pretošanos Izraēlas okupācijai*. Tādējādi jāsecina, ka Iesniedzēja apjomīgos un ļoti nopietnos pārmetumus LSM, kas izteikti Pielikumā 7, ir noteicis nevis konkrētais raksta saturs (vēstījums par austuvi), bet gan pats fakts, ka raksts vēsta par kūfiju, pieminot tās simbolisko nozīmi. Tomēr, lai no šī stāsta kā pirmās premisas nonāktu pie secinājuma, ka LSM kultivē antisemitisku naratīvu, veicina antisemitisku tendenču attīstību Latvijā un attaisno terorismu, ir nepieciešams veidot sofisticētu secinājumu (daudzpakāpju loģisko inferenču) ķēdi, kurā Iesniedzējs iekļauj gan Padomju Savienības represīvo orgānu Valsts drošības komiteju, gan antisemitisko noskaņojumu Lielbritānijā, ASV, Francijā, Spānijā un Itālijā, gan multikulturālisma idejas un *jauniešos pastāvošo noraidījumu pret pašu nacionālo identitāti un tradicionālajām vērtībām*, gan kreisā marksisma ideoloģiju, gan *BBC informatīvo karu pret Izraēlu*, gan pārdomas par teroru kā politiskās cīņas līdzekli, gan informāciju, ka kūfijas *demonstratīvi valkā personas un grupas, kas neslēpj savu negatīvo attieksmi pret Izraēlu un ebrejiem*.

Ombuda vērtējumā šāda daudzpakāpju secinājumu ķēde ir loģiska, tas nozīmē, ka tā ir iespējama, taču tai pietrūkst loģiskas noteiktības, kas invarianti vestu no premisām pie gala secinājuma. Citiem vārdiem sakot, piedāvātā premisu kopa ir nepietiekoša, lai, neieviešot papildus premisas kā *ad hoc* (lat. *šim gadījumam*) pieņēmumus, ar loģisku nepieciešamību nonāktu pie Iesniedzēja

¹⁷ Skat. izmantojot tīmekļa vietnes saiti: <https://ihl-databases.icrc.org/en/ihl-treaties/hague-conv-iv-1907/regulations-art-42?activeTab=default&utm>.

¹⁸ Skat. izmantojot tīmekļa vietnes saiti: <https://ihl-databases.icrc.org/en/ihl-treaties/gciv-1949/article-2?activeTab=>.

secinājumiem.

- 7) **par Pielikumā 1 norādīto LSM satura vienību virsrakstiem, kuros Iesniedzēja ieskatā *Izraēla tiek attēlota kā agresīvu un noziedzīgu darbību subjekts, savukārt palestīnieši tiek attēloti kā pasīvi upuri;***

Pielikumā 1 norādīto divdesmit LSM satura vienību sarakstā laikposmā no 2026. gada 1. janvāra līdz 2026. gada 21. aprīlim ir izcelti četri virsraksti. Lai izvērtētu to iespējamo tendenciozitāti, ombuds skatīja šo virsrakstu tekstus kopsakarā ar atbilstošajiem rakstiem LSM.lv un secināja:

- **“Izraēla turpina palestīniešu apdzīvoto okupētā Rietumkrasta zemju pārņemšanu”;**

Konspektīvajā 139 vārdu rakstā burtiski (vārds vārdā) ir atstāstīta tās dienas LSM programmas “LTV1” raidījuma “Rīta Panorāma” 1,01 minūti ilgaiss sižets, kas vēsta par īpašumtiesību juridisku sakārtošanu daļā okupētā Rietumkrasta. Rakstā stāstīts, ka *uzraudzības grupas "Peace Now Settlement Watch" pārstāvji norāda, ka īpašumtiesību pierādīšanas process var būt stingrs un necaurspīdīgs, un, iespējams, ka lielāko daļu palestīniešiem piederošās zemes pārņems Izraēlas valsts. Eksperti uzskata, ka šādā veidā tās īpašumā varētu nonākt apmēram 83 % no "C zonas" jeb apmēram puse Rietumkrasta.*

Līdz ar to ombudam ir jāsecina, ka virsraksts pamatā atbilst raksta saturam, tomēr tajā tiek sniegta viena noteikta interpretācija rakstā aprakstītajam notikumam, un ombuds pieļauj, ka šo īpašumtiesību sakārtošanas procesu Izraēlas valsts pārvaldes iestādes varētu interpretēt arī atšķirīgi. Tā kā rakstā iespējamās interpretāciju atšķirības netiek izklāstītas, jāsecina, ka problēma ir nevis virsrakstā, bet rakstā, kas nesniedz alternatīvu informāciju, ja tāda pastāv un ir zināma.

- **“Grupējumos «Hamās» un «Islāma džihāds» pēc Izraēlas uzbrukumiem pieaug bažas par līderu drošību”;**

Lakoniskajā 137 vārdu ziņā tiek sniegta informācija par teroristisko grupējumu "Hamās" un "Islāma džihāds" drošības pasākumiem savu vadoņu aizsardzībai. Iesniedzēja iebildumi, ka virsrakstā abi teroristiskie grupējumi nav tikuši raksturoti kā *teroristiski grupējumi*, ombuda vērtējumā ir pārmērīgi, jo raksts iesākas ar vārdiem *Izraēlas biežie un arī sekmīgie uzbrukumi Gazas joslā bāzēto palestīniešu teroristisko grupējumu "Hamās" un "Islāma džihāds" līderiem un funkcionāriem pamudinājuši tos pastiprināt savu vadoņu aizsardzību* [izcēlums mans – E.A.].

- **“Izraēlas uzbrukumā Gazai nogalināti vismaz 30 cilvēki”;**

Virsraksts korekti atspoguļo 109 vārdu garās ziņas vēstījumu, ka *Izraēlas armijas raķešu apšaudē ir nogalināti vismaz 30 Gazas iedzīvotāji. Tas ir viens no asiņainākajiem uzbrukumiem kopš*

oktobrī noslēgtā pamiera.

Jāņem vērā arī ziņai pievienotā izvērstā (294 vārdi) kontekstuālā informācija, kurā izskaidroti svarīgākie notikumi kopš 2023. gada 7. oktobra, sākot ar to, ka *"Hamās" sarīkoja slaktiņu Izraēlā, noslepkavojot ap 1200 cilvēku, no kuriem absolūtais vairākums bija civilpersonas. Vēl aptuveni 250 cilvēkus, tajā skaitā sievietes, bērnus un sirmgalvjus, teroristi sagrāba par ķīlniekiem un aizveda uz Gazas joslu.*

- **“Izraēla sākusi ANO Palestīniešu bēgļu lietu aģentūras mītnes nojaukšanu Jeruzalemē”;**

Ombuds var apstiprināt, ka raksts, kas saīsinātā veidā pārstāsta “LTV1” tās dienas raidījuma “Rīta panorāma” sižetā “Izraēla Austrumjeruzalemē nojauc ANO aģentūras ēku” sniegto informāciju, tik tiešām ir veltīts tā fakta izklāstam, ka Austrumjeruzalemē ir sākusies ANO Palestīniešu bēgļu lietu aģentūras (UNRWA), kuru *Izraēla jau sen apsūdz aizspriedumainībā par labu palestīniešiem*, mītnes nojaukšana. Saturā ir iekļauts ne tikai ANO aģentūras pārstāvja vērtējums, bet arī Izraēlas Ārlietu ministrijas argumentācija, *ka mītnes nojaukšana sākta, pamatojoties uz likumu, ar ko organizācijas darbība valstī aizliegta. [...] Ārlietu ministrija norādījusi, ka komplekss ir Izraēlas valsts īpašums un ka tas nebauda nekādu imunitāti. Objekta pārņemšana notiek saskaņā ar Izraēlas likumiem un starptautiskajām tiesībām, uzsvērusi ministrija.*

Tādējādi var secināt, ka virsrakstos ir ievērots Kara un konfliktu žurnālistikas vadlīnijās noteiktais regulējums attiecībā uz:

- 1) **valodu;**

Žurnālista valodas lietojumam jābūt neitrālam un precīzam, izvairoties no vērtējuma, vispārinājuma, stereotipizācijas. Karā iesaistītās puses lieto īpašas “vārdnīcas”, jaunizveidotu leksiku, apzīmējot pretinieku. (..);

- 2) **ziņu uztveri un virsrakstiem;**

Rēķinoties ar satraukumu un paniku, ko varētu radīt ziņas par draudiem, uzbrukumu, zaudējumiem, nepieciešamību sekot civilās aizsardzības dienestu rīkojumiem u.c. notikumiem tajā auditorijas grupā, kas informāciju saņem galvenokārt no īsiem formātiem (virsraksti, pieteikumi, īsi video, sociālo mediju ieraksti), vēlams izmantot informatīvus virsrakstus un pieteikumus. Virsrakstā jāietver informācija, kas ļauj saprast ziņas būtību (piemēram, citātam jāmin tā avots), lai virsraksts vai pieteikums netiktu uztverts kā apstiprināts fakts, komanda rīkoties.

Sabiedrisko elektronisko plašsaziņas līdzekļu ombuds Edmunds Apsalons

vērš uzmanību:

[6] Sabiedrisko elektronisko plašsaziņas līdzekļu ombuds atzinumus sniedz normatīvo aktu definētajās kompetences robežās un izmantojot LSM Redakcionālo vadlīniju un LSM Rīcības un ētikas kodeksa normas, kas attiecas uz profesionālo ētiku un tās ievērošanu LSM redakcionālajos lēmumos un profesionālajās procedūrās. Nedz normatīvie akti, nedz LSM Redakcionālās vadlīnijas un LSM Rīcības un ētikas kodekss nedod ombudam tiesības sniegt Iesniegumā minēto apstākļu juridisko izvērtējumu.

Izvērtējot konstatēto, Sabiedrisko elektronisko plašsaziņas līdzekļu ombuds Edmunds Apsalons

atzīst:

[7] Ombuds neatzīst, ka LSM redakcionālā politika, kuras normatīvo ietvaru veido SEPLPL un LSM vadlīnijas, pieļautu vai veicinātu neobjektīvu un tendenciozu Izraēlas valstī notiekošā reprezentāciju LSM saturā, t.sk. antisemitisku un pretizraēlisku nostāju, aizspriedumu, stereotipu un naratīvu iekļaušanu LSM saturā, kas tādējādi provocētu antisemitisku un pretizraēlisku noskaņojumu pret ebreju tautu un Izraēlas valsti Latvijas sabiedrībā, kā arī negatīvu attieksmi pret Latvijā dzīvojošo ebreju kopienu, kas ir Latvijas sabiedrības daļa.

SEPLPL un LSM vadlīnijas nosaka pietiekami un nepieciešami pamatotus ierobežojumus LSM redakcionālajai neatkarībai, vārda un izteiksmes brīvībai, ko izsaka SEPLPL 2. pantā noteiktais sabiedrisko elektronisko plašsaziņas līdzekļu vispārējais stratēģiskais mērķis, SEPLPL 3. pantā izteiktie sabiedrisko elektronisko plašsaziņas līdzekļu darbības pamatprincipi, LSM Redakcionālajās vadlīnijās noteiktās LSM misijas strādāt sabiedrības interesēs, LSM redakcionālajām vērtībām un LSM darbības profesionālajiem principiem.

Speciālā likuma un pašregulējoša dokumenta prasības ir paredzētas tam, lai LSM netiktu pieļauts rasistisks un ksenofobisks redakcionālais saturs, kura izpausmes ir arī antisemitisms un pretizraēlisms kā ebreju tautas pašnoteikšanās tiesību noliegums, un ebreju tiesību noliegšana pastāvēt Izraēlas valstī kā ebreju tautai.

LSM pašregulējošajā dokumentā "Latvijas sabiedrisko mediju Izraēlas un palestīniešu konflikta vārdnīca" ir noteiktas vadlīnijas Izraēlas-palestīniešu konflikta objektīvam un daudzpusīgam atspoguļojumam LSM saturā. Ombuds atzīst šajās vadlīnijās izteiktās, LSM redakcionālās neatkarības noteiktās tiesības ieņemt šī konflikta atainojumā neitrālu pozīciju, kā centienus savā saturā līdzsvarot apstiprinājumu Izraēlas likumīgajām tiesībām uz paš aizsardzību ar Izraēlas

pienākumu īstenot šīs tiesības saskaņā ar starptautiskajām humanitārajām tiesībām, kas paredzētas civiliedzīvotāju aizsardzībai. Šāda LSM redakcionālā pozīcija saskan ar Latvijas valsts līdzsvaroto politiku Izraēlas un palestīniešu konflikta jautājumā, un abu pozīciju saskaņas avots ir Latvijas sabiedrībā pastāvošais konsenss un izpratne par abu konfliktā iesaistīto pušu civiliedzīvotāju neattaisnojamām ciešanām.

Ir jāņem vērā, ka Latvijas sabiedrība, kas ir LSM mērķauditorija, un kuras intereses sabiedriskajam medijam ir jāievēro savā saturā, ne vienmēr ir informēta par notiekošo Izraēlā un Tuvajos Austrumos kopumā tādā apjomā, kā ieinteresēts, informēts un plašāko kontekstu pārzinošs sekotājs šiem notikumiem, kuram tamdēļ LSM saturs var šķist nepilnīgs un brīžiem vienpusējs. Tomēr ombuds pārliecinājās, ka LSM sniegtā informācija par šiem notikumiem kopumā un kopsakarībā spēj sniegt vispusēju priekšstatu par notiekošo un tā dažādajiem pretrunīgajiem aspektiem.

[8] Ombuds neatzīst, ka Iesnieguma pielikumos minētās sešas LSM satura vienības un to sagatavošanas procesā pieņemtie lēmumi, kā arī Pielikumā 1 izceltās četras publikācijas būtiski pārkāptu LSM Redakcionālo vadlīniju 1.2. punktā noteikto LSM misiju strādāt sabiedrības interesēs, kuru neatņemama sastāvdaļa ir vēršanās pret jebkādu diskrimināciju un īpaša uzmanība pret viegli ievainojamām sabiedrības grupām, pār kādu ir atzīstama Latvijas ebreju kopiena. Ombuds neatzīst LSM darbības profesionālo principu *precizitāte, objektivitāte, izvairīšanās no stereotipizācijas* pārkāpumus, kas ļautu secināt, ka šo saturu vienību ievirze un to veidošanas motivācija būtu antisemitiski aizspriedumi un stereotipi, vai diskriminējošu “dubultstandartu” piemērošana Izraēlas valsts rīcības vērtējumā, kas balstītos šādos stereotipiskos aizspriedumos vai antisemitiskos motīvos. Aplūkotajās satura vienībās un virsrakstos ir izmantots atbilstošs valodas lietojums, tajā nav konstatēti diskriminējoši vai stereotipiski apgalvojumi gan tiešā veidā, gan zemtekstā; saturā identificēti konkrēti notikumi un minēti fakti, savukārt virsraksti neitrāli atspoguļo raksta saturu.

Ombuds savas divu gadu darbības laikā ir detalizēti analizējis vairākus simtus LSM satura vienību, un ir jāatzīst, ka praktiski neviena no tām nav bijusi ideāla (taisnības labad piebilstot, ka analizētas tika tikai tās satura vienības, par kurām ombuds ir saņēmis sabiedrības pārstāvju iebildumus). Tādas nav arī Iesniedzēja norādītās sešas satura vienības un četru satura vienību virsrakstos izceltās, par kurām savu vērtējumu ombuds izteica šī atzinuma secinājumu daļā. Līdz ar to daļēji ir jāatzīst, ka Iesniedzēja iebildumi par tām ir pamatoti, ciktāl tie skar to žurnālistiskās kvalitātes aspektus. Taču ombuds nerada pārliecināšus un ticamus pierādījumus tam, ka šīs satura vienības dēļ to kritiskās ievirzes pret Izraēlas valdības politiku un rīcību, tamdēļ vien būtu vērtējamas kā

tendenciozi *antisemitiskas* (balstoties šī atzinuma secinājuma daļā abu iztīrīto antisemitisma definīciju piemēros un vadlīnijās), *pretizraēliskas* (ierobežojot šī apzīmējuma lietojumu uz Izraēlas valsts pastāvēšanas noliegumu un nepamatotu dubultstandartu lietojumu kritiskajos vērtējumos), kas paustu *antisemitisku naratīvu* un veicinātu *antisemitisma attīstību Latvijā*. Ombuds ir pārliecināts, ka nevienas valsts (arī Latvijas) politika, tās pārvaldes institūciju un amatpersonu rīcība nedrīkst tikt “imunizēta” pret kritiku jeb sargāta vai atbrīvota no tās, ar nosacījumu, ka šī kritika ir objektīva, argumentēta un konstruktīva. Latvijas sabiedriskā medija uzdevums ir sniegt Latvijas sabiedrībai daudzpusīgu, faktos balstītu informāciju, lai katrs sabiedriskā medija lietotājs pats patstāvīgi varētu pieņemt izsvērtu lēmumu par savu attieksmi pret pasaulē notiekošo.

Izvērtējot atzīto, Sabiedrisko elektronisko plašsaziņas līdzekļu ombuds Edmunds Apsalons

iesaka:

[9] Veikt LSM pašregulējošā dokumenta “Latvijas sabiedrisko mediju Izraēlas un palestīniešu konflikta vārdnīca” pārskatīšanu un aktualizēšanu, lai tā redakcija ietvertu tos šī konflikta starptautiski pieņemtos vērtējumus, lietotos apzīmējumus un terminoloģiju, kas publiskajā vidē ir nostiprinājušies pēc šī dokumenta apstiprināšanas, un kuri detalizēti tiek aprakstīti šī atzinuma secinājumu daļā.

[10] Ombuds cer, ka šī atzinuma secinājumu daļas sagatavošanai veltītais laiks un tā rezultātā tapušās ombuda atziņas sniegs LSM iespēju efektīvāk realizēt iekšējās kvalitātes uzraudzības uzdevumus, lai novērstu pat mazākās aizdomas par rasistiski un ksenofobiski motivēta satura veidošanu LSM programmās un pakalpojumos, t.sk. veicinās plašāku un dziļāku izpratni par antisemitisma un pretizraēlisma jautājumiem, un abu šo sociāli neakceptējamo parādību tipiskajām izpausmēm (piemēriem).

Sabiedrisko elektronisko plašsaziņas

līdzekļu ombuds

(*paraksts*)*

Edmunds Apsalons

*DOKUMENTS PARAKSTĪTS AR DROŠU ELEKTRONISKO PARAKSTU UN SATUR
LAIKA ZĪMOGU